

UTRECHT RUIMTE VOOR IEDEREEN

Inhoudsopgave

VOORWOORD	5
1 UTRECHT PLAATS VOOR IEDEREEN	6
<hr/>	
Inleiding	7
1.1 Onderwijs, jeugd en talentontwikkeling	8
1.2 Economie, vestigingsklimaat en arbeidsmarkt	10
1.3 Cultuur en evenementen	12
1.4 Activering, inkomen en aanpak van armoede	13
1.5 Iedereen kan meedoen	15
1.6 Gezonde samenleving: sport, welzijn, gezondheid en zorg	17
2 UTRECHT GEZONDE GROEI VOOR IEDEREEN	22
<hr/>	
Inleiding	23
2.1 Ruimtelijke ontwikkeling en wonen	24
2.2 Mobiliteit	27
2.3 Energie(transitie) en circulaire economie	31
2.4 Gezonde leefomgeving	34
3 UTRECHT DE KRACHT VAN IEDEREEN	37
<hr/>	
Inleiding	38
3.1 Ruimte voor initiatieven en participatie	39
3.2 Aandacht voor de buurt	40
3.3 Open gemeente	42
3.4 Financiële spelregels	44
BIJLAGEN	46
<hr/>	
Financiën	46
Portefeuilleverdeling	50

Voorwoord

Voor u ligt het Utrechtse coalitieakkoord *Utrecht: ruimte voor iedereen*. Voor de totstandkoming van dit akkoord zijn we de hele gemeente doorgefietst en hebben we op veel verschillende plekken met elkaar én met inwoners en ondernemers uit de stad gesproken. Ook hebben we over een aantal belangrijke opgaven van gedachten gewisseld met experts. We ontvingen veel brieven en mails van inwoners, maatschappelijke organisaties en bedrijven.

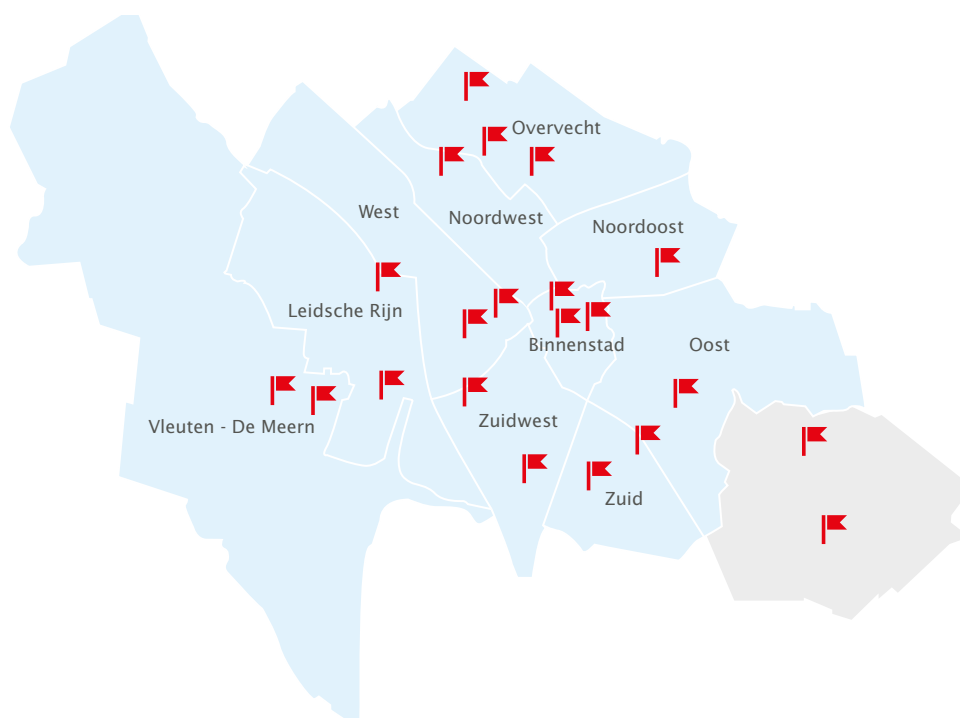
Tijdens de buurtgesprekken spraken we met inwoners en professionals uit Overvecht en Vleuten-De Meern over de wensen en opgaven voor hun buurt. In Nieuw Welgelegen spraken we met deskundigen over de woningmarkt en de bouwopgave. Bij QBuzz kwam mobiliteit aan de orde. Bij ANNE spraken we over de energietransitie. In de Colour Kitchen in Zuilen bespraken we het onderwijs en de aansluiting op de arbeidsmarkt. We organiseerden een stadsgesprek over initiatieven en het vernieuwen van participatie.

Uit alle brieven, mails en gesprekken kwam een enorme betrokkenheid bij de stad naar voren. Dit alles leverde, samen met de stembusakkoorden die aan de gemeenteraad zijn overhandigd, inspiratie voor de ambities en maatregelen in dit akkoord.

We hebben zin om samen met u aan de slag te gaan voor Utrecht. Voor de komende vier jaar en met de blik gericht op *Utrecht: ruimte voor iedereen*.

Mede namens onze fracties,

Heleen de Boer (GroenLinks)
Klaas Verschuure (D66)
Maarten van Ooijen (ChristenUnie)

1

UTRECHT PLAATS VOOR IEDEREEN

Inleiding

Utrecht bruist en met veruit de meeste Utrechters gaat het goed. De stad groeit en steeds meer mensen wonen en werken met plezier in Utrecht. Ze sporten, bezoeken de stad of gaan naar evenementen of musea. Daarnaast zien wij ook mensen die het moeilijk hebben om mee te doen. Wij willen dat iedereen kan profiteren van de vooruitgang.

Onze stad moet een plaats zijn en blijven waar kinderen hun talenten kunnen ontwikkelen, waar voldoende banen zijn en waar mensen betaalbaar kunnen wonen. Wij willen dat de groei ten goede komt van iedereen en dat gaat niet vanzelf. Hoewel veel bedrijven staan te springen om personeel, zijn er tegelijkertijd meer mensen die langdurig zonder werk zitten. Een steeds groter aantal kinderen groeit op in armoede.

Samen met inwoners, bedrijven, maatschappelijke organisaties en vrijwilligers in de stad en de regio maken we van Utrecht een plaats voor iedereen. Een stad waarin iedereen gelijke kansen heeft. Als stad van Gezond Stedelijk Leven investeren we in de ontwikkeling van kansrijke en duurzame economische sectoren en banen, zodat mensen aan het werk kunnen. We stimuleren initiatieven van startende ondernemers en zzp'ers. Samen met onze partners werken we aan een aanpak om schulden te verminderen en gezinnen uit de armoede halen.

We zorgen dat in het onderwijs iedereen gelijke kansen heeft en zijn of haar talenten kan ontwikkelen. Het mbo zetten we in de schijnwerpers; daar worden de studenten opgeleid voor de banen van de toekomst. We investeren in een goede aansluiting tussen het onderwijs en het bedrijfsleven in Utrecht. Nieuwe Utrechters zijn welkom en om te kunnen meedoen is taalontwikkeling essentieel. Plekken waar mensen elkaar kunnen vinden en samen kunnen optrekken in de wijk zijn belangrijk. We steunen mensen die het moeilijk hebben en willen eenzaamheid verminderen. We doen meer aan het tegengaan van discriminatie en werken aan een toegankelijke stad.

Wij zijn een stadsbestuur van en voor iedereen, met een speciale antenne voor stemmen die zich niet makkelijk laten horen. Dit vraagt een brede blik. Van het letterlijk wegnemen van drempels voor mensen met een beperking tot het slechten van barrières op de arbeidsmarkt en het ondersteunen van overbelaste mantelzorgers. De groei van de stad biedt kansen om van Utrecht de plaats te maken waar iedereen op zijn eigen manier zijn leven inricht en meedoet.

1.1 Onderwijs, jeugd en talentontwikkeling

Utrechts is dé onderwijsstad van Nederland. Van basis- tot middelbaar en beroepsonderwijs en universiteit; je kunt op alle niveaus terecht in Utrecht om je talenten te ontwikkelen. Ieders talent moet worden gezien en benut, ongeacht uit welke buurt je komt, wat je achtergrond is en of je liever met je handen of met je hoofd werkt. We investeren daarin en de komende tijd staan kansengelijkheid, de aansluiting tussen het onderwijs en de arbeidsmarkt en het aanpakken van het groeiende tekort aan leraren centraal.

Gelijke kansen beginnen bij een goede start, in opvoeden en het voorkomen van taalachterstand. Kinderen ontmoeten elkaar, gaan samen naar school, kunnen veilig buiten spelen en krijgen allemaal een schooladvies dat past bij hun capaciteiten. Kansengelijkheid is ook belangrijk op latere leeftijd: bij het kiezen van een vervolgopleiding en bij het kunnen vinden van een stage of baan. Daarbij hebben kinderen die opgroeien in armoede en jongeren in een kwetsbare positie onze speciale aandacht.

Om kinderen de kans te geven hun talenten te ontwikkelen moeten ze kunnen overstappen tussen opleidingen, zodat ze meer tijd krijgen de opleiding te volgen die aansluit bij hun capaciteiten. Je bent nooit uitgeleerd, en levenslang kunnen blijven ontwikkelen is nodig op de arbeidsmarkt. Voldoende en goede docenten zijn de sleutel voor goed onderwijs. Het groeiende tekort aan docenten in de regio vraagt om een krachtige, samenhangende aanpak, samen met het onderwijs en bedrijfsleven. We willen dat meer mensen kiezen voor het vak en het aantrekkelijk genoeg is om daarin te blijven werken.

Het gaat met veel kinderen en jongeren goed in Utrecht en we blijven hieraan bijdragen. Voor kinderen en jongeren die het moeilijk hebben moet de noodzakelijke zorg en begeleiding snel en dichtbij beschikbaar zijn. Uitgangspunt is zo kort als kan, en zo lang als nodig. We investeren in het beperken van wachtlijsten in de jeugdhulp en blijven inzetten op preventie, bijvoorbeeld door een nauwe samenwerking tussen scholen en buurtteams. Dit om zoveel mogelijk te voorkomen dat ouders en kinderen een beroep moeten te doen op de zwaardere hulp.

Op de Neude wordt de nieuwe centrale bibliotheek gebouwd, een plaats om met elkaar te leren, te ontmoeten en talenten te ontwikkelen. Behoud van bibliotheken in de wijken vinden we belangrijk.

Maatregelen:

- We investeren structureel in de nieuwe Utrechtse Onderwijsagenda en geven daarbinnen prioriteit aan kansengelijkheid en talentontwikkeling, het terugdringen van het tekort aan leraren en de aansluiting van het onderwijs op de arbeidsmarkt.
- We willen dat ieder kind de kans heeft om zijn talent te ontwikkelen. Dat vraagt om een brede scope en maatwerk: van het aanpakken van (taal)achterstand tot extra inzet op het gebied van bijvoorbeeld sport en cultuur. Het versterken van kansengelijkheid en het behoud van keuzevrijheid voor ouders en kinderen gaan daarbij hand in hand.

- Samen met de onderwijspartners komen we met een plan van aanpak om het lerarentekort te verminderen. Een belangrijke randvoorwaarde bij het aanpakken van het lerarentekort is dat er de komende jaren voldoende betaalbare woningen worden gerealiseerd (paragraaf 2.1).

‘Overvecht: Wij willen een goede school en goede stageplekken in de wijk, waar ze je talent zien in plaats van je afkomst’

- We hebben veel aandacht voor de aansluiting van het onderwijs met de arbeidsmarkt (paragraaf 1.2) en het creëren van meer stageplekken. We gaan in gesprek met onderwijspartners over hoe je zorgt dat diverse opleidingsniveaus beter op elkaar aansluiten. In deze gesprekken ligt onze prioriteit bij het vmbo en mbo. Van daaruit focussen we op de perspectieven en arbeidsmarktmogelijkheden die dat oplevert in de stad en de regio.
- We willen taalachterstand bij jonge kinderen voorkomen en aanpakken. Daarom houden we de komende jaren de kwaliteit en infrastructuur voor de aanpak van onderwijsachterstanden en vroeg- en voorschoolse educatie zoveel mogelijk op peil en maken ons daar, samen met de onderwijspartners, ook hard voor bij de Rijksoverheid.
- In het kader van kansengelijkheid is een nauwe aansluiting tussen het basisonderwijs en het voortgezet onderwijs belangrijk. Daarom streven we naar de komst van een Tienercollege in Overvecht. Dit is een brede scholengemeenschap (vmbo, havo en vwo) waar kinderen al vanaf de laatste klas van het basisonderwijs kunnen meedraaien. Met een verlengde brugklas, zodat leerlingen pas later een niveau hoeven te kiezen en overstappen tussen niveaus makkelijker wordt.
- We gaan door met de brede school aanpak, met aandacht voor bijvoorbeeld sporten, bewegen, cultuur en huiswerkbegeleiding. We stimuleren op basis van die doelstelling de samenwerking tussen scholen en informele activiteiten in de buurt (zoals taallessen of activiteiten van sportverenigingen). We faciliteren en stimuleren de totstandkoming van Integrale Kind Centra in de stad.
- We maken het eenvoudiger voor scholen, leerlingen en organisaties om deel te nemen aan de maatschappelijke stage en versterken de rol van de Vrijwilligerscentrale daarin.
- We gaan door met Gewoon Opgroeien in de stad, waaronder het succesvolle programma Vreedzaam, de nieuwe speeltuinenaanpak (met focus op zelfbeheer waar dat mogelijk is), Utrecht Kinderrechtenstad en de inzet van het jongerenwerk voor zowel jongens als meisjes.
- We gebruiken de mogelijkheid van verlengde jeugdhulp tot 23 jaar om de overgang naar volwassenheid beter te laten verlopen en onderzoeken maatregelen om de overgang tussen 18 + of 18 - minder hard te maken. We sluiten daarbij aan bij het in de raad aangenomen initiatiefvoorstel ‘Jongeren onder dak’. We hebben specifieke aandacht voor het voorkomen van vroegtijdig schoolverlaten en voldoende begeleidings- en opvangmogelijkheden voor zwerfjongeren.

- Steeds meer kinderen en jongeren doen een beroep op zwaardere vormen van jeugdhulp. Dat is een landelijke trend die we ook in Utrecht terugzien. Daarom investeren we de komende jaren in het voorkomen van wachttijden en opnamestops in de gespecialiseerde jeugdhulp. Dit doen we samen met lokale en regionale jeugdhulppartners en in combinatie met een impuls in de sociale basis en de jeugdgezondheidszorg. We willen van gespecialiseerde zorg naar lichtere vormen van jeugdhulp en preventie, bijvoorbeeld door het voorkomen van vechtscheidingen.

1.2 Economie, vestigingsklimaat en arbeidsmarkt

Utrecht is één van de meest competitieve economische regio's van Europa. De werkgelegenheid groeit, waarbij Utrecht nationaal en internationaal steeds meer waardering krijgt als regio van Gezond Stedelijk Leven. In ons economisch beleid zetten we daar nadrukkelijk op in. Stad en regio trekken (internationale) bedrijven aan die groen, slim en gezond zijn. Dit draagt bij aan een duurzame groei van de stad op het gebied van duurzaam en circulair bouwen, de energietransitie, gezondheid, ICT en onderwijs.

Als stad willen we onze krachten samen met partners bundelen in een regionaal investeringsplatform om het netwerk van bedrijven in de stad en regio te versterken. We willen dat het aantal banen in de stad meegroeit met de stad. We werken samen aan een gezond vestigingsklimaat en het creëren van werkgelegenheid met de banen van de toekomst.

Voor iedere beroepsgroep moet er betaalbare huisvesting zijn. We vinden keuzevrijheid van ondernemers belangrijk en geven ruimte aan creatieve bedrijvigheid, start-ups en scale-ups. De maatregelen voor het verder versterken van het (regionale) vestigingsklimaat moeten in samenhang worden ontwikkeld en uitgevoerd en we werken daarbij samen met bestaande platforms als het MKB en de Economic Board Utrecht (EBU).

De gemeente wil de binding van bedrijven aan de stad stimuleren en Utrechtse innovatie, ondernemerschap en werkgelegenheid in de regio aan elkaar koppelen. Wat op het Utrecht Science Park wordt ontwikkeld, kan getest en geproduceerd worden op Lage Weide. Dat vraagt van de gemeente een actieve makelfunctie, om nieuwe technologieën in de stad toe te passen of koppelingen te leggen tussen bedrijfsmogelijkheden en onderwijs. We zetten een volgende stap op het gebied van sociaal ondernemen en stimuleren de inkoop bij lokale partijen. De gemeente Utrecht geeft met haar eigen inkoop en bedrijfsvoering het goede voorbeeld.

Daarnaast zien we dat mensen er niet altijd in slagen een baan te vinden op de veranderende arbeidsmarkt. We ondersteunen mensen die dat nodig hebben om zichzelf te bekwamen voor de banen van de toekomst op de veranderende arbeidsmarkt (paragraaf 1.1). Zo kunnen bijvoorbeeld meer mensen worden opgeleid om als docent te kunnen (zij)instromen of als technisch adviseur of installateur in de energietransitie aan de slag te gaan.

Maatregelen:

- Utrecht neemt het initiatief om samen met publieke en private partners in de regio een regionaal investeringsplatform in te richten. Dit platform is gericht op het creëren en aanjagen van de werkgelegenheid en bedrijvigheid van de toekomst. Doelstelling is de investeringen te richten op sectoren en bedrijvigheid die maatschappelijke waarde hebben voor de stad en passen binnen Gezond Stedelijk Leven met de focus op groen, gezond en slim. Een voorbeeld is bedrijvigheid op het gebied van Mobility as a Service (MaaS) en duurzaamheid. Utrecht levert in 2020 een eerste bijdrage van 3 miljoen euro aan het regionaal investeringsplatform.
- We investeren structureel om onze inzet en de positie van Utrecht in groeimarkten te verstevigen. In een vitale (nieuwe) economie weten bedrijven, kennisinstellingen en investeerders elkaar snel te vinden om kansen te benutten. De gemeente moet dit stimuleren door te blijven investeren in een 'ecosysteem' voor starters en groeifaciliteiten. Utrecht kent tientallen bedrijven en initiatieven die we hiermee vooruit kunnen helpen (en waarmee bedrijvigheid en werkgelegenheid wordt gecreëerd): onder meer op het gebied van zorginnovatie, nieuwe energie en gaming.
- De gemeente zet samen met publieke en private partners uit het onderwijs en de arbeidsmarktregio in op een goede aansluiting tussen het onderwijs en het bedrijfsleven. Hierbij vragen we ook aandacht voor het omscholen van mensen met beroepen waar steeds minder vraag naar is of die door technologische ontwikkelingen verdwijnen naar de banen van morgen.
- Het Lokaal Economisch Fonds wordt het Fonds Mismatch Arbeidsmarkt en gericht ingezet op duurzame, lokale banengroei in de sectoren van de toekomst. Deze banengroei moet ten goede komen aan mensen die nu nog een afstand hebben tot deze nieuwe werkgelegenheid. Een voorbeeld is het inzetten van leer- werkplaatsen voor mbo studenten om te werken aan de energietransitie in onze wijken.
- Voor een aantrekkelijk vestigingsklimaat zijn faciliteiten voor expats belangrijk. Ook kenniswerkers van buiten moeten zich in de stad thuis kunnen voelen. Onderdeel hiervan is het werken aan de komst van de Internationale school.
- We maken werk van nieuwe mogelijkheden voor horeca in de buurt en tijdelijke horeca-initiatieven en brengen op die manier het nieuwe horecakader in de praktijk. Voor de binnenstad maken we op korte termijn een omgevingsvisie, samen met ondernemers, bewoners uit de wijk en bezoekers. Op koopzondag hebben ondernemers zelf de vrijheid hun winkels te openen of te sluiten.

Overvecht: 'We willen meer hippe horeca'

- We hebben aandacht voor de toekomstmogelijkheden van winkelstrips die het moeilijk hebben en waar we leegstand willen voorkomen. Met ondernemers onderzoeken we nieuwe mogelijkheden, zoals het herinrichten voor publieksfuncties, het toevoegen van deelfuncties voor sociale en maatschappelijke ondernemers (zoals hotspots voor zzp'ers, kunstenaarsateliers en start ups) of het toevoegen van woningen.

1.3 Cultuur en evenementen

Utrecht bruist en de aantrekkelijkheid van de stad groeit. Dat is te zien aan het groeiend aantal bezoekers aan de historische binnenstad, evenementen en musea. Cultuur is één van de factoren die de aantrekkelijkheid en identiteit van onze stad bepalen.

Utrecht is trots op haar culturele trekkers, waaronder het Centraal Museum, de Stadsschouwburg en TivoliVredenburg. Evenementen zijn gezichtsbepalend voor de stad en trekken bezoekers van binnen en buiten de stad. We zijn trots op beeldbepalende evenementen als het Festival Oude Muziek, het Nederlands Filmfestival, Le Guess Who, het Midzomergrachtfestival en de vele andere evenementen die onze stad zo levendig maken.

Cultuur in de stad verbindt, ook op buurt- en wijkniveau. We kiezen ervoor het cultuurbudget te laten meegroeien met de groei van de stad. Dit budget moet mede ten goede komen aan cultuur in de wijken, voor en door inwoners die daar niet automatisch van meegenieten. Kunst en cultuur dragen bij aan talentontwikkeling en duurzame technologische ontwikkelingen, zoals in de Metaalkathedraal en bij Social Design. Ook willen we uit deze groeimiddelen investeren in de ontwikkeling van nieuw en divers talent en het behoud en de ontwikkeling van creatieve broedplaatsen, zoals bij Vechtclub XL en in het Werkspoorkwartier.

Maatregelen:

- Cultuur groeit mee met de groei van de stad. Al in 2019 wordt hiermee een start gemaakt, daarna zullen er jaarlijks middelen voor vrijgemaakt worden in het groeikader. De komende periode financieren we via groeikader in ieder geval:
  - Versterking van cultuur in de wijken. We onderzoeken de mogelijkheden van een Wijkcultuurhuis in Zuid en een Jongerencultuurhuis in Leidsche Rijn / Vleuten-De Meern (vergelijkbaar met het succesvolle Jongerencultuurhuis Kanaleneiland). We geven Castellum Hoge Woerd, een organisatie die grotendeels draait op vrijwilligers, een steun in de rug.

Overvecht: 'Geef ons een eigen plek zoals het jongerencultuurhuis op Kanaleneiland'

- Creatieve rafelranden en broedplaatsen. Deze zijn essentieel voor culturele en creatieve bedrijvigheid, het ontwikkelen van nieuw talent, cultureel ondernemerschap en voor het behoud van betaalbare werkplekken voor makers. Daarom hebben we bij de inzet van de groeimiddelen oog voor het behoud en de ontwikkeling van creatieve broedplaatsen in de stad. Ook bij gebiedsontwikkelingen hebben we hiervoor aandacht. Tevens nemen we dit mee bij de actualisatie van het gemeentelijk vastgoedbeleid (paragraaf 3.3).
- Om diversiteit in de cultuursector te versterken gaan we richting een nieuwe cultuurnotaperiode door met 'Cultuur voor Iedereen'. Datzelfde geldt voor 'Ruimte voor talentontwikkeling'. We willen daarbij de landelijke 'fair practice code' volgen en onderzoeken de komende periode wat daar voor nodig is.
- We investeren in de komst van een Jongerencultuurhuis in Overvecht.

- De inzet op cultuureducatie (in samenwerking met het onderwijs) en amateurkunst heeft prioriteit. We verwachten van alle meerjarig gesubsidieerde instellingen in de stad dat ze hier actief aan bijdragen door samenwerkingsverbanden aan te gaan. Een mooie suggestie hiervoor werd gedaan tijdens het buurtgesprek Vleuten-De Meern, namelijk de organisatie van een jaarlijks buurtkunstfestival in TivoliVredenburg.
- We gaan door met de stapsgewijze ontwikkeling van de culturele voorziening in Leidsche Rijn Centrum, als onderdeel van de cultuuras Leidsche Rijn.
- Het evenementenbeleid wordt structureel voortgezet, waarbij we overlast willen voorkomen en werken aan spreiding over locaties en wijken. Uitgangspunt bij grote evenementen is dat ze én economische en sociale waarde hebben voor de stad én mensen in buurten en wijken weten te verbinden.
- We ondersteunen het initiatief om de Vuelta in 2020 te laten starten in Utrecht als een feest dat de stad verbindt. Hierbij stellen we de cofinanciering door de provincie en door (maatschappelijke) initiatieven en bedrijven als voorwaarde en organiseren risicodeling.
- Utrecht viert 900 jaar stadsrechten in 2022. We willen dit samen met de stad doen en gaan in gesprek met partners over de noodzakelijke investeringen. Deze verjaardag is een viering van Utrecht, door en met Utrechters.
- De druk op de bestaande binnenstad is hoog. De komende jaren is de uitdaging om hier de juiste balans te vinden tussen woonkwaliteit, kwaliteit voor bezoekers en ruimte voor bedrijvigheid, evenementen en horeca(ondernemers). Dit wordt verder uitgewerkt in de op te stellen omgevingsvisie binnenstad (paragraaf 3.2).
- Op basis van de Visie religieus erfgoed stimuleren we initiatieven in de stad om de komende jaren hierin te investeren.

1.4 Activering, inkomen en aanpak van armoede

De meeste Utrechters profiteren van de economische vooruitgang en groei in onze regio, maar een deel van onze inwoners lukt dat nog niet. Een groeiend aantal gezinnen leeft op of onder de armoedegrens en problematische schulden nemen toe. In een stad waar iedereen kan meedoen past het niet dat een steeds groter aantal mensen naar de Voedselbank gaat. Daarom versterken we de armoedeaanpak waar nodig.

In diverse sectoren is genoeg werk, waardoor sommige groepen mensen relatief makkelijk aan een baan kunnen komen. Daarom willen we vooral de groep mensen met een grotere afstand tot die arbeidsmarkt ondersteunen richting werk. Dat vraagt vernieuwende vormen van samenwerking tussen bedrijfsleven, gemeente, UWV en UW-bedrijven, waarbij maatwerk en het wegnemen van knellende regels centraal staan.

Wij streven ernaar mensen aan het werk of een andere vorm van zinvolle dagbesteding te helpen, schulden te verminderen en kinderen uit armoede te halen. We delen de richtinggevende principes uit het Armoedeakkoord en gaan ermee aan de slag.

Armoede akkoord roept op tot:

- Voldoende leefgeld voor mensen met laag inkomen
- Schuldenaanpak
- Kinderen en jongeren

Meer lezen: <https://armoedecoalitie-utrecht.nl/wp-content/uploads/2018/02/Sociaalakkoord.docx>

Maatregelen:

- We geven de huidige armoede-aanpak een flinke impuls. We hebben daarbij speciale aandacht voor het ondersteunen van kinderen in armoede:
  - We stimuleren maatschappelijke initiatieven die een bijdrage leveren aan het armoedebeleid.
  - We zetten in op uitbreiding van de buurtgerichte vroegsignalering van schulden in samenwerking met buurtteams en verbeteren de toegankelijkheid tot schuldhulpverlening.
  - We focussen op het voorkomen van schulden en het innoveren van de schuldhulpverlening voor jongeren en zzp'ers.
  - Mensen die feitelijk op (of onder) de armoedegrens leven, maar nu buiten de armoederegeling vallen, moeten toegang krijgen tot bepaalde voorzieningen zoals de U-pas. We komen met voorstellen om dit mogelijk te maken.
  - We onderzoeken aan de hand van de minima-effectrapportages of voor bepaalde groepen de individuele inkomenstoeslag moet worden aangepast om echt meedoen mogelijk te maken.
- We verhogen structureel en stapsgewijs de individuele studietoelage voor studenten met een functiebeperking en verbeteren de communicatie hierover.
- We maken afspraken met corporaties om ervoor te zorgen dat de resultaten van de pilot huurverlaging worden geborgd. Daarnaast sturen we erop dat meer goedkope woningen uit de kernvoorraad beschikbaar komen voor jongeren met een zeer laag inkomen (bijvoorbeeld zwerfjongeren). Dat kan bijvoorbeeld ook door uitbreiding van het aantal vernieuwende woonconcepten (paragraaf 2.1).
- We versterken de aanpak voor mensen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt. Daarbij zijn maatwerk en nieuwe vormen van samenwerking met het bedrijfsleven en andere partners van belang (paragraaf 1.2).
- We hebben specifieke aandacht voor arbeidsintegratie van statushouders, waarvan een veel te grote groep mensen met potentie nu in de bijstand zit.
- We streven naar een regelarme bijstand en werken vanuit vertrouwen. In dat verband gaan we door met het experiment Weten wat Werkt. We vragen geen verplichte tegenprestatie, maar stimuleren wel het doen van vrijwilligerswerk.
- We vragen, ook regionaal, aandacht voor de banenafpraak (meer garantiebanen) voor mensen met een beperking. Bij de gemeente zelf zorgen we voor het invullen van ons aandeel in de banenafpraak door het aannemen van mensen uit het doelgroepenregister op alle niveaus.
- We maken het mogelijk dat de voedselbanken en vergelijkbare initiatieven in de stad meer zekerheid krijgen over het langdurig gebruik van locaties tegen dragelijke lasten.

1.5 Iedereen kan meedoen

Het is de normaalste zaak van de wereld dat iedereen kan meedoen, zowel in fysiek als sociaal opzicht. En dat de stad en haar voorzieningen voor iedereen toegankelijk zijn en dat alle Utrechters gelijkwaardig worden bejegend. In de praktijk blijken sommige Utrechters echter letterlijk en figuurlijk tegen drempels aan te lopen als ze willen meedoen. Die drempels willen we wegnemen en we werken aan betere fysieke en sociale toegankelijkheid voor iedereen.

Juist in een stad met zoveel rijkdom aan diversiteit en culturen als Utrecht is het belangrijk dat Utrechters elkaar blijven zien en ontmoeten. Om te ervaren dat er meer is dat je verbindt dan onderscheidt van elkaar. We staan voor de vrijheid om te zijn wie je bent en zelf je partner of gender te kiezen. Daarom onderschrijven we de principes uit het Regenboogakkoord en we willen dat discriminatie afneemt.

Meedoen betekent voor ons ook kansen op een betaalbaar huis en de mogelijkheid om mee te werken aan een opgave als het aanpassen van je woning aan de energietransitie. Meedoen is ook kunnen reizen door de stad en dat je kunt gaan en staan waar je wilt.

Maatregelen:

- We komen met alle betrokken partijen in de stad, bewoners met en zonder beperking, maatschappelijke organisaties, bedrijven en de gemeente met een plan van aanpak om het VN-verdrag voor mensen met een handicap na te leven.
- We reserveren een flexibel, snel in te zetten budget om (acute) praktische knelpunten in de fysieke en sociale toegankelijkheid van gelegenheden op te lossen. Dit budget benutten we om andere partijen, zoals winkeliers en horecaondernemers, te stimuleren om te investeren in gerichte verbeteringen. We betrekken het SOLGU (Stichting Overleg Lichamelijk Gehandicapten) hierbij, zoals we dat ook doen bij het verbeteren van de toegankelijkheid en de bewegwijzering van looproutes.
- We stimuleren initiatieven als Fietsmeesters, die mensen die niet zijn opgegroeid met de fiets leren fietsen, zodat ze zich ook hierop door de stad kunnen bewegen.
- We gaan door met de aanpak Utrecht zijn we samen, gericht op de preventie van discriminatie, polarisatie en radicalisering. Via de Anti Discriminatieagenda intensiveren we de maatregelen om discriminatie tegen te gaan. We gaan door met de aanpak van vreedzame scholen, wijken en sportclubs.

Regenboogakkoord roept onder andere op tot:

- Nieuwe Regenboogagenda opstellen
- Jongeren en kwetsbare groepen ondersteunen
- Gemeente geeft het goede voorbeeld

Meer lezen: <http://www.cocmiddennederland.nl/wp-content/uploads/2018/03/Regenboog-stembusakkoord-Utrecht-GR2018-COCMNL-v2.pdf>

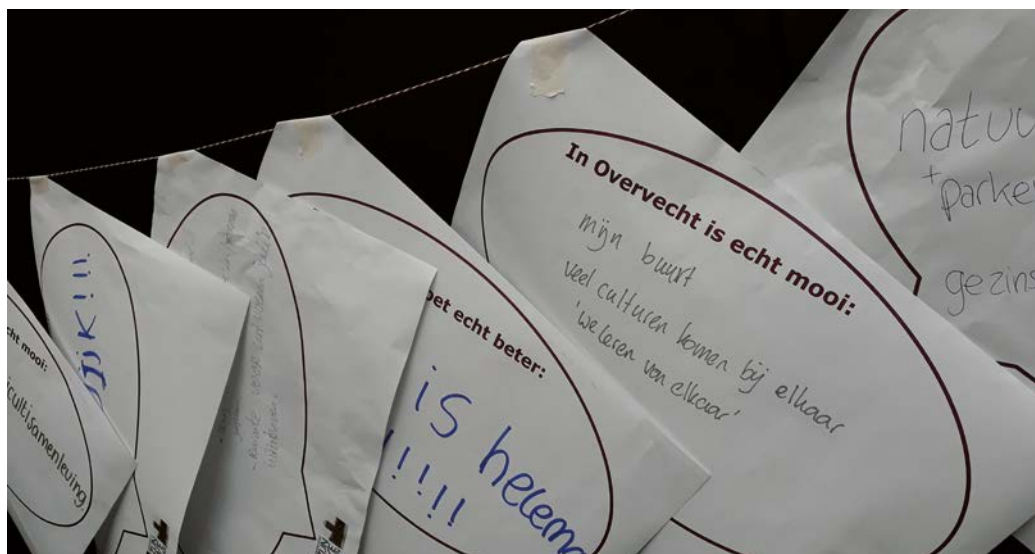
- We vernieuwen de huidige Regenboogagenda, die eind 2018 afloopt en betrekken hierbij de organisaties, bewoners en bedrijven in de stad. Het stadsbrede Regenboogakkoord is hierbij het uitgangspunt.
- We besteden meer aandacht aan laaggeletterdheid, het versterken van digivaardigheden en heldere communicatie en geven dit structurele steun. Dit doen we bijvoorbeeld via de Taalhuizen in de wijk, zoals in Vleuten-De Meern. We verbeteren de gemeentelijke dienstverlening verder. We werken zoveel mogelijk vanuit B1-taalniveau, via de medewerkers van de publieksloketten, de website en we houden gemeentelijke informatie ook op papier beschikbaar.

Taalakkoord Tien voor Taal roept onder ander op tot:

- Benutten van kracht van de stad, waaronder taalvrijwilligers
- Een gelijke kansen alliantie
- Digitaal vaardig worden

Meer lezen: <https://wij30.nl/wordpress/wp-content/uploads/2018/03/Manifest-Tien-voor-Taal-07032018.pdf>

- We zetten 'Utrecht Mensenrechtenstad' voort en daarin het project Shelter City (om mensenrechtenactivisten uit andere landen tijdelijk en in veiligheid op adem te laten komen in onze stad).
- Het huidige Utrechtse beleid voor de opvang van ongedocumenteerden (bed, bad, brood en begeleiding) blijft het uitgangspunt en we proberen wachtlijsten zoveel mogelijk te voorkomen.
- In navolging van 'Plan Einstein' en in aansluiting op het nieuwe Rijksbeleid om inburgering richting gemeenten te brengen, gaan we door op de huidige lijn van opvang, inburgering en integratie van vluchtelingen en statushouders. Centraal staan de trajecten waarin het leren van de taal en het doen van een opleiding, werk en/of vrijwilligerswerk worden gecombineerd. We betrekken daarbij mensen uit de buurt om deel te nemen aan activiteiten, zoals bijvoorbeeld gebeurt bij de cursussen ondernemerschap in Overvecht.

1.6 Gezonde samenleving: sport, welzijn, gezondheid en zorg

Gezond samenleven start met oog voor elkaar. Verenigingen, initiatieven en vrijwilligers zijn de drijvende krachten in de stad. We ondersteunen als dat nodig is door goede voorzieningen te bieden en initiatieven te ondersteunen. We waarborgen dat inwoners en beroep kunnen doen op zorg en ondersteuning.

Utrecht is niet alleen een jonge stad; het aantal ouderen stijgt de komende jaren aanzienlijk. We zorgen dat alle inwoners een beroep kunnen doen op de zorg en ondersteuning die ze nodig hebben. Bijvoorbeeld om eenzaamheid terug te dringen en overbelasting van mantelzorgers te voorkomen. We stimuleren kleinschalige initiatieven op buurniveau, zoals het tien-stratenplan en buurtpastoraat.

Op het gebied van versterken van de sociale basis en maatschappelijke opvang en beschermd wonen zien we nog grote uitdagingen. We gaan door met de sociaal makelaars en buurteams voor welzijn, zorg en ondersteuning. We willen de beweging naar zorg dichtbij, in de buurt, nog steviger inzetten. Om zo goed mogelijk te voldoen aan de vraag en behoefte van inwoners en om professionals de ruimte te geven te doen wat nodig is.

We steunen de richting van het Sportakkoord en zetten in op voldoende sportaccommodaties die goed worden gebruikt. We willen dat investeringen in de accommodaties meegroeien met de groei van de stad. We spelen in op de trend dat steeds meer Utrechters 'ongeorganiseerd' sporten. Ook zetten we in op een stevig preventieprogramma om een gezonde leefstijl te bevorderen en gezondheidsverschillen tussen buurten te verminderen.

Sportakkoord roept onder andere op tot:

- Investeren in sport
- Zelfbeheer sportaccommodaties makkelijker maken
- Openbare ruimte nodigt uit om te sporten

Meer lezen: <http://www.sportutrecht.nl/sites/default/files/uploads/PDFbestanden/Diversen/Utrechts%20Sportakkoord%20GR2018.pdf>

Maatregelen:

Sporten, bewegen en een gezonde leefstijl

- We werken samen in een gezondheidspact met partners als sportverenigingen, artsen, scholen en horeca om voor iedereen een gezonde leefstijl te bevorderen. Bijvoorbeeld door het nemen van maatregelen om te komen tot een rookvrije generatie en om obesitas te voorkomen.

- We investeren in een verbetering en uitbreiding van sportaccommodaties op basis van de capaciteitsraming die recent is uitgevoerd. We financieren deze capaciteitsbehoefte uit het groeikader. Tegelijkertijd stimuleren we het effectiever benutten van deze accommodaties door sportverenigingen zelf en door in de daluren het gebruik door buurtinitiatieven en scholen te stimuleren.

Vleuten-De Meern: ‘Maak combinaties, laat bv sportcomplexen overdag gebruiken door ouderen die sporten’

- We onderzoeken of er -gekoppeld aan de groei van de stad- op termijn behoefte is aan een extra zwembad in Utrecht.
- We zetten het huidige sportbeleid voort en hebben aandacht voor de toegankelijkheid van sporten voor mensen met een beperking. We gaan door met buurtsportcoaches en ondersteunen de nieuwe organisatie Sport Utrecht. We leggen nadruk op breedtesport en benutten kansen om bij aansprekende (topsport)evenementen aandacht voor breedtesport te combineren, zoals bij het EK vrouwenvoetbal en WK beachvolleybal.
- Bij plannen voor de (her)inrichting van de openbare ruimte kijken we naar de mogelijkheden die dit biedt voor ongeorganiseerd sporten als hardlopen, fietsen en skaten. Bijvoorbeeld in parken en bij wandel- en fietsroutes, maar ook door samenwerking tussen sportverenigingen en initiatieven van bewoners.

'Laat studenten en Overvechters samen voetballen op sportpark Vechtzoom'

- We onderzoeken de mogelijkheid voor een roeibaan in Rijnenburg in samenhang met de aanleg van het energielandschap daar. We nemen hierin de mogelijke koppelkansen voor waterberging mee.

Welzijn, ondersteuning en (informele) zorg

- We sluiten 'buurtpacten' om de samenwerking tussen buurtteams, sociaal makelaars, huisartsen, jongerenwerkers, bewonersorganisaties- en initiatieven en sleutelfiguren in de wijk te versterken. Belangrijk zijn het versterken van de sociale basis, de verbinding tussen formele en informele zorg, het voorkomen van overbelasting van mantelzorgers, voldoende respijtzorg en aandacht voor sociale en ervaren veiligheid.
- We vergroten de bekendheid en zichtbaarheid van de sociaal makelaars en de buurtteams om nog meer bewoners te bereiken.
- We breiden de succesvolle Citydeal-aanpak uit. Deze aanpak is gericht op maatwerkoplossingen waar de normale werkwijze geen uitkomst biedt. We zorgen voor een integraal persoonsgebonden budget (PGB) voor mensen die een gecombineerd beroep doen op meerdere gemeentelijke (zorg)voorzieningen, zoals huishoudelijke hulp en begeleiding. Het PGB wordt een vast onderdeel van de 'keukentafelgesprekken' over zorg- en ondersteuning.
- We maken een plan van aanpak voor het tegengaan van eenzaamheid en sociaal isolement en intensiveren de inzet hierop. Het ondersteunen van succesvolle, veelal kleinschalige maatschappelijke initiatieven op buurtniveau zoals Oog voor Utrecht staat daarbij centraal.

Inloopsessie: 'Doe samen met anderen iets aan eenzaamheid'

- Utrecht is in 2018 'dementievriendelijke gemeente' geworden. Deze aanpak zetten we voort in samenwerking met maatschappelijke partners, zoals het Odensehuis. We ondersteunen ook in bredere zin initiatieven die bijdragen aan waardig ouder worden en onderzoeken mogelijkheden voor de oprichting van een extra hospice.
- Maatschappelijke voorzieningen zoals buurtteams en buurthuizen groeien mee met de groei van de stad. Bijvoorbeeld in de Merwedekanaalzone en Utrecht Science Park.
- Utrecht heeft een enorm potentieel aan vrijwilligers. We ondersteunen de Vrijwilligerscentrale om in nauwe samenwerking met andere (maatschappelijke) organisaties een wervingsplan voor Utrechtse vrijwilligers op te stellen. Dit sluit aan op het initiatief in het Taalakkoord en zo willen we de bijdrage die veel Utrechters voor elkaar leveren stimuleren.
- We zetten in op de vernieuwing van de maatschappelijke opvang en beschermd wonen verspreid over de stad, op basis van de uitgangspunten in de recent vastgestelde Regiovisie. Daarin staat de beweging centraal van langdurig verblijf in (GGZ)instellingen naar zelfstandig wonen met begeleiding. Hierbij is het van belang ervaringsdeskundigen te betrekken en meer vernieuwende woonconcepten in de stad te realiseren (zoals Majella Wonen, Place2BU en de Saffier).
- Er moeten voldoende locaties zijn voor de opvang, begeleiding en huisvesting van mensen met complexe psychische problemen. Daarbij is een zorgvuldige afweging van belangen noodzakelijk en heldere communicatie en afspraken over omgevingsbeheer in de buurt. We bewaken een zo evenwichtig mogelijke spreiding over de stad.

- We gaan door met het huidige beleid rond coffeeshops en het experiment in Utrecht voor gereguleerde wietteelt om zicht te krijgen op de kwaliteit en de gezondheidseffecten van softdrugs. Daarnaast hebben we aandacht voor het terugdringen van overlast en criminaliteit.

‘De overheid moet ook doen wat nodig is, niet alleen wat leuk is en waar draagvlak voor is’

1.7 Veiligheid

Utrecht wil een veilige en leefbare stad zijn, waar iedereen prettig kan wonen en verblijven. Hoewel criminaliteitscijfers op een aantal terreinen een dalende trend laten zien, voelt een aantal mensen in Utrecht zich thuis of op straat niet altijd veilig. Dat heeft bijvoorbeeld te maken met de toename van georganiseerde ondermijnende criminaliteit en straatcriminaliteit.

We blijven daarom stevig inzetten op veiligheidsbeleid. Dit start met preventie. We willen de burgerbetrokkenheid versterken en investeren in elkaar kennen en ontmoeten. Tegelijk willen we stevig ingrijpen en handhaven als het gaat om het aanpakken van criminaliteit. Utrecht blijft koploper in het aanpakken van mensenhandel.

Maatregelen:

- Iedereen moet zichzelf kunnen zijn in onze stad. Je afkomst, geloofsovertuiging, seksuele geaardheid of genderidentiteit maken geen verschil.
- Als basis van het veiligheidsbeleid zetten we extra in op preventie in het Integraal VeiligheidsPlan (IVP). We gaan bijvoorbeeld door met de succesvolle inzet van buurtvaders op straat. We investeren in het terugdringen van huiselijk geweld, intimidatie op straat en high impact crimes.
- De aanpak om radicalisering en polarisatie tegen te gaan wordt voortgezet, met een mix aan activiteiten gericht op weerbaarheid, dialoog en het betrekken van maatschappelijke organisaties die verankerd zijn in de stad (Utrecht zijn we samen).
- Het huidige beleid van cameratoezicht wordt voortgezet. Het huidige maximum aantal camera's blijft ongewijzigd en we hebben aandacht voor het beschermen van privacy. We streven (binnen het maximum aantal) naar meer flexibele en minder vaste camera's.
- De aanpak van ondermijning wordt voortgezet en geïntensiveerd.
- We versterken de leefbaarheid in de buurten door de inzet van wijk-Boa's, zodat mensen een vast gezicht in de wijk hebben. We blijven ook na 2020 investeren in de extra inzet van toezicht en handhaving in de nachtelijke uren.
- We richten ons bij het voorkomen van mensenhandel op het tegengaan van alle vormen van dwang en uitbuiting in de drugshandel, horeca, bedelbendes, seksindustrie, transport en bouw. Mensenhandel vraagt een aanpak op meerdere fronten:

- We investeren in het vroegtijdig herkennen en het beheersbaar houden van het probleem en zetten daarbij onder andere in op persoonlijk contact.
- Wij stellen een ketenregisseur aan tegen mensenhandel die organisaties in de stad, zoals sportclubs, scholen, buurtteams en zorgmedewerkers, informeert, begeleidt en verbindt en het bewustzijn over mensenhandel vergroot. Op deze manier organiseren we zo veel mogelijk oren en ogen in de stad.
- We scholen loketmedewerkers, leerkrachten en hulpverleners om signalen van mensenhandel te kunnen herkennen, twijfels en vermoedens te durven benoemen en bespreekbaar te maken en zo nodig adequaat te kunnen doorverwijzen.
- We blijven meedraaien in landelijke netwerken voor de aanpak van mensenhandel, om te leren van ervaringen elders in het land en te zoeken naar nieuwe mogelijkheden.

Prostitutie

Utrecht werkt aan een sector waarin sekswerkers zelfstandig, vrijwillig en onafhankelijk kunnen werken. Het huidige barrièremodel blijft de basis voor het prostitutiebeleid in Utrecht. Het is essentieel dat sekswerkers bij de intake zelfstandig kunnen communiceren met de exploitant en hun omgeving.

Ook moet voor sekswerkers in hun directe werkomgeving hulpverlening beschikbaar zijn en moeten ze een plek hebben waar zij een luisterend oor of desgewenst ondersteuning vinden. De afbouw van de huidige tippelzone en de ontwikkeling voor het Nieuwe Zandpad hebben in dit kader onze speciale aandacht.

Maatregelen:

- De tippelzone aan de Europalaan is over ruim drie jaar, uiterlijk 1 juli 2021, gesloten. Vanaf de zomer van 2018 wordt gestart met het opstellen van plannen op maat voor de sekswerkers, gericht op opleiding, werk en financiële zelfstandigheid en onafhankelijkheid. Hiermee scheppen we zowel voor de ontwikkeling van het gebied als voor de sekswerkers duidelijkheid.
- Voor wie de sector wil verlaten, komen nieuwe en innovatieve uitstapprogramma's beschikbaar.
- We komen met een voorstel voor het Nieuwe Zandpad. Hierin wordt meegenomen welke condities nodig zijn om een schone, veilige en transparante werk- en leefomgeving te creëren, mensenhandel tegen te gaan en tegelijkertijd de realisatie van werkplekken mogelijk te maken.
- Wanneer het Nieuwe Zandpad open gaat treffen we investeringen om overlast tegen te gaan. We richten een beheergroep in, voeren na een half jaar een onafhankelijk onderzoek uit (op basis van een 0-meting) en informeren hierover jaarlijks alle betrokkenen en de raad.
- We verhogen de aandacht voor het voorkomen van misbruik van minderjarige personen in de seksindustrie.

2

UTRECHT GEZONDE GROEI VOOR IEDEREEN

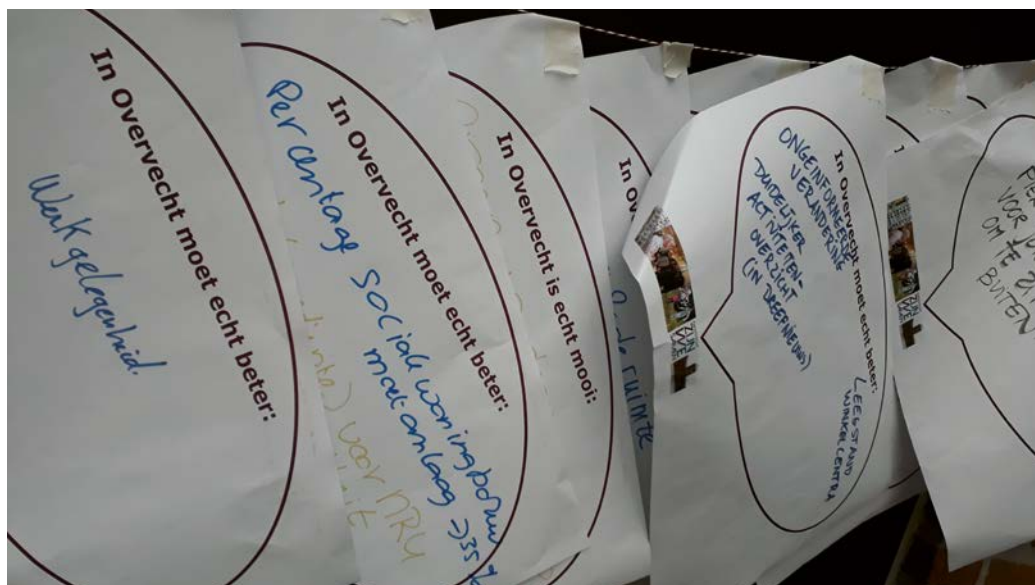
Inleiding

Utrecht heeft historie én alles in zich om de stad van de toekomst te worden. De stad telde 900 jaar geleden 3000 inwoners. In 2025 passeert Utrecht de grens van 400.000 inwoners. Een spectaculaire groei, zeker gezien het feit dat Utrecht in oppervlakte nog steeds een compacte stad is. Gezond Stedelijk Leven brengen we de komende jaren in de praktijk. We willen de groei benutten om onze stad een kwaliteitsimpuls te geven op alle terreinen.

Groei geeft energie en vraagt keuzes om de beschikbare ruimte in onze levendige stad eerlijk en duurzaam te verdelen. De groei van Utrecht is voor ons geen doel op zich. Onze ambitie is om er de komende jaren alles aan te doen om aan de vraag naar voldoende betaalbare woningen tegemoet te komen. Wij willen dat (maatschappelijke) voorzieningen voor inwoners meegroeien met de groei van de stad en bijdragen aan het welzijn van alle inwoners. Wij willen dat Utrecht de fietsstad van de wereld wordt, benutten de mogelijkheden van het openbaar vervoer (OV) en onderzoeken alternatieve vervoersconcepten, zodat Utrecht aantrekkelijk en bereikbaar blijft.

Een belangrijke opgave is de zorg voor ons klimaat en het terugdringen van de uitstoot van vervuilende stoffen. We willen onze afhankelijkheid van fossiele brandstoffen voor vervoer, bedrijvigheid en de verwarming van onze huizen verminderen. Daarom investeren we in duurzame vormen van vervoer en nieuwe energie. We blijven een koploper in de omslag naar nieuwe energie en het gasloos maken van wijken. We stimuleren het hergebruik van grondstoffen in de bouwopgave en verbeteren de gescheiden inzameling van afval.

Een gezonde leefomgeving met voldoende groen, water, een aantrekkelijke openbare ruimte en gezonde lucht is essentieel. We geven een impuls aan het groen in de stad met oog voor mens en dier en maken de openbare ruimte toegankelijker voor iedereen. We werken ook aan de gezondheid van mensen door het verder verbeteren van de luchtkwaliteit: onder andere door het nog meer stimuleren van schoon vervoer.

2.1 Ruimtelijke ontwikkeling en wonen

Utrecht is de snelst groeiende stad van Nederland en de vraag naar woningen is hoog. We benutten de kansen die deze bouwopgave biedt om samen met alle betrokken partijen te investeren in Gezond Stedelijk Leven voor iedereen. We verhogen het tempo van de bouw van nieuwe woningen en dagen onszelf, corporaties en marktpartijen uit om invulling te geven aan onze ambities op het gebied van voldoende betaalbare woningen, circulair bouwen, mobiliteit, duurzaamheid en een groene openbare ruimte. We zien hiervoor veel kansen: bijvoorbeeld bij de ontwikkelingen van de Merwedekanaalzone, het Beurskwartier, het Cartesiusgebied en in Leidsche Rijn.

De keerzijde van onze aantrekkelijkheid als stad en de druk op woningmarkt is dat de prijzen stijgen en woningen te duur dreigen te worden voor veel mensen. Er zijn in het middensegment veel te weinig betaalbare huur en koopwoningen om aan de marktvraag te voldoen. Ook in de sociale sector is er meer vraag dan aanbod. Daarom richten we ons de komende periode met name op stimuleren van het vergroten van het aanbod in deze segmenten.

Dat doen we door, naast het bouwen van nieuwe woningen in waar mogelijk een hoger tempo, ook de doorstroming in de huidige voorraad te bevorderen. Samen met onder meer ontwikkelaars, beleggers en corporaties stellen we een Stadsakkoord op waarin we afspraken maken over het verhogen van het tempo, het maken van een forse inhaalslag in het middenhuursegment, het op peil brengen van de sociale woningvoorraad en bijvoorbeeld duurzaamheid. Een meer evenwichtige verdeling van woningen in verschillende typen en prijscategorieën in de stad is hierbij belangrijk, om zo te werken aan gemengde wijken.

Op deze manier werken we aan kwalitatief goede en betaalbare woningen voor alle Utrechters in onze stad. Van jong tot oud, voor een gezin of alleenstaande, van laagbetaalde werknemers, statushouders, bijstandsgerechtigden, doorstromers uit maatschappelijke opvang, studenten en zzp'ers tot leraren, bouwvakkers, verpleegkundigen en beginnende ondernemers; voor iedereen is er ruimte in Utrecht om te wonen.

Deze opgave vraagt om een aanpak die breder is dan bouwen. Het gaat ook om keuzes over mobiliteit die nodig zijn om de stad bereikbaar en leefbaar te houden en om keuzes over de inrichting en kwaliteit van onze openbare ruimte en het benutten van groen in en om de stad.

Maatregelen

Betaalbaarheid en beschikbaarheid

- Samen met marktpartijen maken we vanaf het begin van deze collegeperiode afspraken over het verhogen van het tempo in gebiedsontwikkelingen, zodat de productie van het aantal woningen in alle categorieën toeneemt.

- We streven ernaar dat in 2040 in Utrecht 35% van de woningvoorraad behoort tot de sociale voorraad (woningen tot de liberalisatiegrens) en 25% tot de middencategorie (op het huidige prijsniveau middenhuur tot €950,- en betaalbare koop). Op basis van het huidige beeld betekent dit dat we nú aan de slag moeten om de stevige inhaalslag in de categorie middenhuur mogelijk te maken. Ook voor de sociale huur geldt dat we nu moeten beginnen met bouwen om dit percentage in 2040 te kunnen halen.
- Deze percentages zijn ijkpunten die richting geven. De woningmarkt verandert stapsgewijs en op de langer termijn. We monitoren of onze productie bijdraagt aan de beweging in de goede richting. Het zijn geen vaste percentages voor elk project. Afhankelijk van het project, de planfase of buurt wordt afgesproken welk programma wenselijk en haalbaar is om stappen te zetten in de goede richting. In Overvecht willen we bijvoorbeeld werken aan een meer gemengde wijk door een gemengder programma met minder sociale huurwoningen. Dat betekent dat we op andere plekken in de stad afspraken maken om sociale huurwoningen toe te voegen.

Overvecht: 'Wij willen meer verschillende soorten huizen in Overvecht.'

- We komen begin 2019 met een nieuwe Woonvisie waarin beschikbaarheid, betaalbaarheid en duurzaamheid centraal staan.
- We doen dit alles niet alleen. We zoeken de verbinding met andere partijen en willen samen met onze partners die een rol spelen bij de woningbouw in Utrecht (beleggers, gebieds- en projectontwikkelaars en corporaties) invulling geven aan deze ambities. Hiervoor sluiten we tegelijk met de Woonvisie een gezamenlijk Stadsakkoord. Hierbij betrekken we ook kopers- en huurdersverenigingen en toekomstige kopers.
- De Ruimtelijke Strategie Utrecht wordt in 2019 geactualiseerd tot 2040 (i.p.v. 2030). Onze ambities met betrekking tot mobiliteit maken we integraal onderdeel van gebiedsontwikkeling en onze ruimtelijke strategie.
- De gemeente geeft invulling aan haar regierol via meervoudige sturing: we geven richting (via onze visie en ambities), we reguleren (via bijvoorbeeld bestemmingsplannen), we verbinden (bijvoorbeeld via het Stadsakkoord) en we stimuleren (zoals door het herinvesteren van de meerwaardeafdracht van corporaties, grond(prijs)beleid en het benutten van de opbrengsten van erfpachtconversie). Om de versnelling in de woningbouw te realiseren, richten we daar de gemeentelijke organisatie op in. Hier stellen we extra middelen voor beschikbaar.
- Gezien de productieomvang, het gewenste hoge tempo en de beoogde segmentering is het van belang om ook samen met de regio op te trekken.
- Voor een betere aansluiting tussen behoefte en vraag bevorderen we doorstroming (en het voorkomen en tegengaan van zowel duur als goedkoop 'scheefwonen') en maken we waar mogelijk afspraken met corporaties en marktpartijen over het toewijzingsbeleid van woningen.
- Om alle doelgroepen van sociale huur een plek te geven maken we afspraken met o.a. de corporaties over de extra beschikbaarheid van woningen voor bijzondere groepen, zoals jongeren, alleenstaanden met een laag inkomen, statushouders en mensen die uitstromen uit de maatschappelijke opvang.

- We maken afspraken met corporaties over het voortzetten en borgen van de pilot huurmatiging (paragraaf 1.4).
- We zetten het geactualiseerde Actieplan Studentenhuisvesting door.
- Het Actieplan Middenhuur blijft onverminderd van kracht. Met de corporaties maken we afspraken over het omzetten van sociale huurwoningen naar het middensegment, waarbij we rekening houden met het op peil brengen van de voorraad sociale huur en de wens voor een meer gemengde woningvoorraad in wijken.
- Ook bij koopwoningen kijken we of we afspraken kunnen maken om woningen te behouden in het beoogde segment, mits dit niet ten koste gaat van het bouwtempo.
- We verbeteren het inzicht in ons woningaanbod met een fijner onderscheid in de woonwensen en beschikbare woningtypen (bijvoorbeeld het aandeel studentenwoningen in de stad). Dit inzicht delen we met onze partners. Dit helpt ons de ontwikkelingen in de stad als totaal te monitoren en te bepalen of de woonproductie in voldoende mate bijdraagt om te komen tot de gewenste ijkpunten. Hierdoor kunnen we indien nodig tijdig de gemaakte afspraken aanpassen en/of onze inzet bijsturen.

Kwaliteit en leefbaarheid

- Bij de implementatie van de Omgevingswet en gemeentelijke planvorming krijgen onze gemeentelijke ambities op het gebied van kwantiteit, kwaliteit en duurzaamheid een duidelijke plaats. We vragen meer aandacht voor architectuur bij nieuwbouw en transformatie.
- Uitgangspunt bij alle nieuwbouw is dat deze gasloos wordt en nul op de meter.
- In de prestatieafspraken met woningcorporaties sturen we extra op het verder verduurzamen van de bestaande woningvoorraad (paragraaf 2.3).
- Bij nieuwe ontwikkelingen zijn groen, een hoogwaardige en toegankelijke openbare ruimte en circulaire bouw belangrijk. We zetten daarom bij tenders en anterieure overeenkomsten in op deze aspecten. We bevorderen klimaatadaptatie, bijvoorbeeld via verticale bossen (hoogbouw), groene gevels en het voorkomen van verstening.
- Eén van de manieren om ruimte te maken voor een goede openbare ruimte is meer focussen op hoogbouw. Vooral nabij OV-stations en nieuwe OV-knooppunten biedt hoogbouw een oplossing voor veel ruimtelijke vraagstukken, bijvoorbeeld bij Leidsche Rijn Centrum, of in het Stationsgebied.
- We zetten in op toegankelijke woningen die levensloopbestendig zijn.
- We stimuleren innovatieve en gemengde woonconcepten. Deze nieuwe woonconcepten zijn niet alleen aantrekkelijk voor studenten, starters, jongeren (mbo studenten of werkende jongeren) of mensen met een middeninkomen, maar ook voor gezinnen en ouderen.

Vleuten-De Meern: 'We hebben meer woningen voor ouderen nodig'

- We kijken hierbij naar goede voorbeelden die nu worden ontwikkeld in het Stationsgebied en naar succesvolle bestaande concepten zoals Place2BU, Majella Wonen, 't Groene Sticht en Plan Einstein.

- We stimuleren Collectief Particulier Opdrachtgeverschap (CPO) en zelfbouw door ook kleinere kavels te tenderen.
- We gaan door met de aanpak van huisjesmelkers.
- We zoeken naar mogelijkheden om de inzet van het huurteam te verbreden naar bijvoorbeeld de vrije sector.
- We willen zoveel mogelijk jongeren vroeg een kans op een huis bieden. We onderzoeken of het gebruik van jongerencontracten hierbij kan helpen en vinden het daarbij wezenlijk dat deze jongeren na afloop van hun contract niet zonder huisvesting komen te zitten.

2.2 Mobiliteit

Utrecht ligt centraal op een levendig en druk knooppunt in Nederland. We kiezen voor groeien binnen de bestaande stad. Dit biedt de kans om bewoners en bezoekers nog betere mogelijkheden voor fietsen, lopen of openbaar vervoer te bieden en het gebruik van de auto niet laten groeien. Het aantrekkelijk en bereikbaar houden van de groeiende stad stelt extra eisen aan het inpassen van mobiliteit in de schaarse ruimte.

We maken Utrecht fietsstad nummer 1 van de wereld. De fiets neemt relatief weinig ruimte in en is schoon, gezond en goedkoop. We gaan door met de aanleg van een dekkend stedelijk fietsnetwerk met aansluiting op de regio. We investeren in voldoende fietsenstallingen. Voldoende ruimte voor fietsers en voetgangers is uitgangspunt bij het uitvoeren van (her)inrichtingsplannen.

We werken door uitbreiding en vernieuwing aan het OV van de toekomst, zodat het nog meer kan worden benut. We maken ons hard voor alternatieve vervoersconcepten voor het gebruik van de auto, zoals mobiliteitsabonnementen van bewoners en we blijven investeren in autodelen, waarmee Utrechters nu al vooroplopen in Nederland. We investeren structureel in de verbetering van de verkeersveiligheid en verliezen dit in de hele stad niet uit het oog bij alles wat we doen.

Alle ambities en maatregelen om te zorgen dat Utrecht ook in de toekomst aantrekkelijk en bereikbaar blijft vragen een systemsprong en forse investeringen op het gebied van mobiliteit, ook op de lange termijn. Niet alleen van de gemeente, maar van alle betrokken private en publieke partners in stad en regio. De komende tijd willen we onze nauwe en constructieve samenwerking met hen verder versterken en verstevigen.

Maatregelen

Ruimte voor fietsers en voetgangers

- Bij het vernieuwen van de inrichting van straten geven we fietsen en voetgangers meer ruimte, en verbeteren we de verblijfskwaliteit en oversteekbaarheid. We betrekken bewoners en andere belanghebbenden bij het ontwerpproces. Bij stoplichten krijgen fietsers en voetgangers zoveel mogelijk groen licht.

- We willen fietsers de ruimte bieden en doorfietsen mogelijk maken. Daarom bouwen we structureel aan ons fietsnetwerk. Tot en met 2030 lopen de totale gemeentelijke investeringen op naar zo'n 20 miljoen euro. Hierbij maken we zoveel mogelijk doorgaande fietsroutes en houden we rekening met diverse fietssnelheden en aansluiting op de regionale fietsroutes. We willen barrières van snelwegen, kanalen en sporen wegnemen en investeren in ondertunneling, bijvoorbeeld bij de 1e Daalsedijk-Spijkerstraat en bij de Nicolaas Beetsstraat. Ook zoeken we naar mogelijkheden voor een fietsbrug naar Lage Weide.
- We investeren in de uitbreiding van de mogelijkheden voor fietsparkeren: dit doen we in grootschalige stallingen bij Utrecht CS (waar we de mogelijkheid van een extra stalling onderzoeken) en in de binnenstad. Maar ook in kleinschalig buurtparkeren en in overstappunten van auto naar OV/fiets (P+R) of van OV naar de fiets. Daarbij nemen we mogelijkheden voor het aanbieden van deelfietsen en het opladen van elektrische fietsen mee.
- We reserveren een flexibel fonds om knelpunten als drempels en paaltjes op fietspaden op te lossen. Dat draagt ook bij aan de verkeersveiligheid van fietsers en voetgangers.
- We stimuleren mobiliteit voor iedereen, bijvoorbeeld door fietslessen mogelijk te maken voor statushouders en andere inwoners die (nog) niet hebben leren fietsen.

Vleuten-De Meern: 'Zorg over de veiligheid van fietsers, wandelaars, kinderen door verschillende snelheden op het lint in het Maximapark'

Bereikbaarheid

- We gaan door met het mobiliteitsplan 'Slimme Routes, Slim Regelen en Slim Bestemmen' (SRSRSB), werken aan de hoofddoelen van dit plan en reserveren hiervoor de benodigde programmamiddelen. We verbinden planvorming en investeringen in mobiliteit aan de grootschalige binnenstedelijke ontwikkelingen zoals het mogelijk maken van maximaal 10.000 woningen in de Merwedekanaalzone en bij de verdere ontwikkelingen in het Stationsgebied en de Cartesiusdriehoek. Daarom verlengen we de horizon van het mobiliteitsplan tot 2040.
- Bij het ontwikkelen van nieuwe gebieden kijken we met marktpartijen hoe investeringen slim gecombineerd kunnen worden voor het opzetten van nieuwe mobiliteitsdiensten (deelauto's, mobiliteitsabonnementen voor bewoners en werknemers, etc.).
- Wij leggen een nieuwe parkeernota voor aan de raad, waarbij we specifiek ingaan op de maatregelen die nodig zijn in verschillende buurten in Utrecht en wat nodig is om de stad bereikbaar te houden en het autogebruik in de toekomst niet te laten toenemen, ondanks de groei van de stad:
  - Bij de Merwedekanaalzone is het bijvoorbeeld nodig om uit te gaan van een zeer lage parkeernorm (naar verwachting 0,3 of lager) in combinatie met alternatieve mobiliteitsoplossingen voor verschillende groepen bewoners. Hierbij nemen we gelijktijdig maatregelen om parkeeroverlast voor de omliggende gebieden te voorkomen.
  - Bij het uitvoeren van een draagvlakmeting voor de invoering van betaald parkeren verbeteren we de procedure, bijvoorbeeld door de doorlooptermijnen te verkorten of de gebieden die het betreft kleiner te maken.

- Het gaat om maatwerk per wijk, buurt en gebied: in Leidsche Rijn, Vleuten-De Meern en grote delen van Overvecht zien we nu bijvoorbeeld geen aanleiding voor de invoering van betaald parkeren.
- Zodra het wettelijk mogelijk is gemaakt starten we met differentiatie van parkeertarieven op basis van milieucategorisering.
- We verkleinen het verschil in prijs tussen straatparkeren en parkeren in een garage. Daarmee stimuleren we het parkeren in garages en dringen we het parkeren op straat terug, daar waar de druk op de openbare ruimte groot is. Dit doen we onder meer door een verhoging van de parkeertarieven voor bezoekers en het verhogen van de tarieven voor vergunningen voor straatparkeren in de drukste gebieden van de stad (A1 en A2 zones, bewoners en zakelijk parkeren). Voor die vergunninghouders bieden we als alternatief abonnementen in de P&R, tegen een sterk gereduceerd tarief.
- Bij de uitvoering van verkeersmaatregelen, verkeersmanagement en herinrichtingsplannen kiezen we de meest effectieve maatregel om bereikbaarheid en verkeersveiligheid te verbeteren. We wegen alle alternatieven af en brengen het effect op de omgeving in kaart. Knippen is in het uiterste geval een optie als er geen betere alternatieven zijn om doorgaand verkeer te weren of overlast te voorkomen, bijvoorbeeld bij Votulast lijkt dit een onvermijdelijke maatregel.
- We maken ‘werk met werk’ en koppelen investeringen aan geplande herinrichting en onderhoud.
- We zetten in op het stimuleren van kleinschalige vormen van buurtvervoer voor en door wijkbewoners, zoals Buurt Mobiel en het inrichten van goede looproutes naar OV haltes.

Schaalsprong in mobiliteit

- Samen met de U10, de provincie, het Rijk, de G4 en de OV-sector werken we aan het mobiliteitssysteem van de toekomst. De stad werkt samen met het Rijk en de provincie aan het Programma U-Ned. Wij zetten in op een samenhangende visie op de mobiliteit van de toekomst. We koersen op een flinke impuls in het regionale fietsnetwerk en een systeemsprong in het regionaal OV. Inclusief logische overstappunten, buiten de stad van auto op trein, aan de rand van de stad op fiets of OV. Daarnaast kijken we naar alternatieve vervoersmogelijkheden zoals deelauto's in plaats van individueel autobezit.
- De sterke groei van de regio Utrecht betekent dat er meer en beter openbaar vervoer nodig is. Voor de lange termijn maken we een visie waarin we mogelijkheden voor nieuwe vormen van openbaar vervoer op lange termijn, zoals lightrail, metro en tram opnemen. We kijken naar de mogelijkheden voor nieuwe verbindingen tussen OV-knooppunten en het mogelijk toevoegen van nieuwe multimodale knooppunten. We willen deze knooppunten optimaal benutten door het maken van overstapplekken van OV op fiets en door in de nabijheid woningen en werkplekken te ontwikkelen. Bij dit alles betrekken we ook de uitkomsten van een onderzoek naar een intercity-station bij Utrecht Science Park. De visie leggen wij voor aan de raad en deze wordt richtinggevend voor keuzes die we voor de kortere termijn maken.
- We willen dat de Noordelijke Randweg Utrecht drie (verdiepte) onderdoorgangen krijgt, zoals staat in de door de Tweede Kamer aangenomen motie. We maken ons hiervoor sterk bij het Rijk, samen met andere partners, waaronder de provincie.

- De gemeente Utrecht is van mening dat de verbreding van de A27 bij Amelisweerd niet nodig is. Desalniettemin slaan wij de handen ineen met Rijk, provincie en buurgemeenten om koers te bepalen en te investeren in ons multimodale mobiliteitssysteem van de toekomst.
- We denken voor de toekomst na over de consequenties van de snelle ontwikkeling van zelfrijdende auto's.
- Vrachtvervoer, distributie en bevoorrading maken een aanzienlijk deel uit van het verkeer. We stimuleren de komst van logistieke hubs. Ook willen we dat bevoorrading vaker gebundeld wordt en dat schoon vervoer voorrang krijgt. We maken hier met betrokken partijen (leveranciers, vervoerders en bedrijven) afspraken over, ook als onderdeel van gebiedsontwikkelingen.
- Utrecht fietsstad nr. 1, de uitvoering van het mobiliteitsplan SRSRSB en de schaa sprong kennen forse inhoudelijke, maar ook financiële opgaves. Daarom investeert deze coalitie vele tientallen miljoenen euro's in de mobiliteit van de toekomst. Maar daarmee zijn we er nog niet: we brengen de komende periode in kaart hoe we met extra middelen en nieuwe financieringsinstrumenten de investeringen kunnen doen die noodzakelijk zijn om grote nieuwe ontwikkelingen te realiseren. Dit wordt mede gekoppeld aan de grote gebiedsontwikkelingen en investeringen van onze partners (zoals het Rijk, de provincie en het bedrijfsleven).

Veilig en leefbaar

- Veiligheid in het verkeer is voor heel veel inwoners een belangrijk thema. We maken structureel middelen vrij om de verkeersveiligheid in Utrecht te verbeteren. Samen met bewoners en partners als Veilig Verkeer Nederland, de Fietzersbond, het SOLGU en de ANWB brengen we verkeersonveilige situaties in kaart en nemen maatregelen om deze te verbeteren. Bijvoorbeeld door de invoering van autovrije zones rond scholen of vernieuwende systemen zoals zebrasafe.
- Om de oversteekbaarheid en veiligheid te verbeteren wil Utrecht zo veel mogelijk straten inrichten als 30 km-zone. We maken een planning voor de straten die met beperkte veranderingen ingericht kunnen worden als 30 km-zone. We kijken daarbij in het bijzonder naar straten in Overvecht en Kanaleneiland, waar de opgave het grootst is. We dagen de stad via een prijsvraag uit om daar op de meest kosteneffectieve manier invulling aan te geven.
- De toegankelijkheid van een aantal bus- en tramhaltes en looproutes moet worden verbeterd en in de prioritering en uitvoering betrekken we de adviezen van het SOLGU.
- De binnenstad vraagt specifieke aandacht als het gaat om bereikbaarheid en leefbaarheid:
  - We evalueren over een jaar het recent uitgebreide voetgangersgebied aan de Oudegracht.
  - We willen stapsgewijs het aantal parkeerplaatsen verminderen aan de Oudegracht en op het Janskerkhof. Er komen toegankelijke looproutes, fietsparkeerplekken, bankjes en groen voor terug. We onderzoeken de komende periode hoe dit kan worden gerealiseerd en of de parkeergarages aan de Springweg en het Paardenveld daarvoor benut kunnen worden. Hiermee kunnen we autoparkeren faciliteren voor omwonenden met een straatvergunning. Ook biedt dit ruimte voor fietsparkeren en verschillende vormen van deelmobiliteit, de resterende plekken kunnen dan worden gebruikt voor bezoekersparkeren.

- Zodra het aantal parkeerplaatsen is teruggebracht maken we de Oudegracht, het Stadhuisplein en het Janskerkhof in fases autovrij. Daarbij houden we rekening met ontheffingen voor bijvoorbeeld mensen met een beperking.

2.3 Energie(transitie) en circulaire economie

Utrecht wil koploper zijn als gaat om de verandering naar een duurzame energievoorziening en economie. We versnellen de verandering van onze energiesystemen om zo snel mogelijk klimaatneutraal te worden. Hiermee leveren we een bijdrage aan het behalen van de doelen van het akkoord van Parijs en aan het beëindigen van de gaswinning in Groningen.

Ook hier is het net als bij mobiliteit belangrijk om de groei van de stad en de daarmee gepaard gaande ruimtelijke ontwikkelingen te koppelen aan de energietransitie. Dat heeft het grootste effect en zo leveren de investeringen van de gemeente en andere partijen het meest op. Het biedt ook kansen voor de werkgelegenheid en bedrijvigheid in stad en regio. Zo werken we aan een gezonde groei van de stad.

We hebben afgesproken met het Rijk om uiterlijk in 2021 een planning te hebben om Utrecht van het gas af te krijgen. Per buurt moet duidelijk zijn wanneer deze van het gas af gaat en wat het alternatief wordt. Dat is een ingrijpende verandering waar mensen vragen en zorgen over hebben.

We betrekken inwoners en eigenaren bij te maken keuzes en veranderingen. We willen de 'nieuwe energie' voor iedereen haalbaar en betaalbaar maken en we willen van de verandering een echte verbetering maken. Bijvoorbeeld omdat de energie van de toekomst banen oplevert of doordat een renovatie betekent dat iemand langer in zijn huis kan blijven wonen.

Om dit alles voor elkaar te krijgen werkt Utrecht samen met de regio, de provincie en de Rijksoverheid aan de energievoorziening van de toekomst. We versterken de samenwerking in de Regietafel Energietransitie met Stedin, Eneco, de woningcorporaties (STUW) en Energie U.

Vleuten-De Meern: 'Let erop dat alle groepen kunnen mee komen in de energietransitie'

Maatregelen:

- Utrecht wil zo snel mogelijk klimaatneutraal zijn en we nemen de volgende stappen:
  - De gemeentelijke energie-inkoop is in 2020 volledig verduurzaamd.
  - In 2025 ligt op 20% van de Utrechtse daken zonnepanelen.
  - In 2030 is het Utrechtse systeem van stadsverwarming verduurzaamd.
  - In 2030 zijn minimaal 40.000 bestaande woningen van het gas af.
  - Het gemeentelijke vastgoed is in 2040 volledig verduurzaamd.

Utrecht van het gas af

- Uiterlijk in 2021 leggen we een Utrechts plan van aanpak aan de gemeenteraad voor, waarin staat wanneer welke buurt in Utrecht van het gas af is en wat de alternatieve vorm van verwarming wordt. De Warmtevisie uit 2017 blijft het uitgangspunt.
- We maken met onder meer woningeigenaren, huurders, bouwers, installateurs, taxateurs, corporaties en Stedin een Stadsakkoord 'Utrecht gasloos' dat onderdeel van het plan van aanpak wordt. In het Stadsakkoord staat hoe we Utrecht stapsgewijs gasloos maken.
- In 2030 zijn in ieder geval 40.000 bestaande woningen in de stad gasloos.
- Als één van de voorlopers in Nederland spant Utrecht zich ervoor in dat het Rijk voldoende maatregelen neemt om de opgave voor inwoners, gemeenten en bedrijven mogelijk te maken, bijvoorbeeld via wetgeving, aanbestedingen en door het stimuleren van de markt om prijzen te verlagen. Ook doen we waar mogelijk een beroep op de landelijke regelingen, bijvoorbeeld voor de bewoners van de eerste wijken die worden aangewezen om gasloos te worden.

Werkgelegenheid, verduurzaming gebouwen en energiesysteem

- Voor de energietransitie is veel geschoold personeel nodig en er is nu al een tekort aan installateurs. Daarom verbinden we het onderwijsveld, marktpartijen, opdrachtgevers en het UWV actief met elkaar om jongeren en zij-instromers toe te leiden naar nieuwe banen, zoals bij de energietransitie in Overvecht (paragraaf 1.2).
- In Utrecht zijn alle nieuwbouwwoningen aardgasvrij en minimaal energieneutraal. We nemen duidelijke duurzaamheidseisen op in tenders voor gebiedsontwikkelingen en stimuleren circulaire bouw.
- Bij energieneutrale bouw hoort waar mogelijk zonne-energie op het dak. Doelstelling is dat in 2025 20% van de daken in Utrecht is voorzien van zonnepanelen.
- Met de Utrechtse woningcorporaties maken we bij de nieuwe Prestatieafspraken ambitieuzere afspraken over het verduurzamen van hun vastgoed. Daarbij hoort het zoveel mogelijk plaatsen van zonnepanelen of het beschikbaar stellen van daken voor collectieve zonnepanelen. We vragen de corporaties om de snelste routekaart naar een energieneutrale voorraad, die ruim voor 2050 is uitgevoerd en waarbij de woonlasten voor de huurders per saldo niet stijgen.
- De gemeente geeft het goede voorbeeld en zet erop in om haar eigen vastgoed uiterlijk in 2040 energieneutraal te maken. Daarbij kijken we ook naar scholen en sportaccommodaties.
- Wij stimuleren en ondersteunen Eneco om de stadsverwarming te verduurzamen en gasloos te maken. Doelstelling is om dit uiterlijk in 2030 te bereiken. Een actuele kans is het benutten van warmte uit de rioolwaterzuivering. Alleen als de stadsverwarming binnen afzienbare tijd gasloos is en binnen de klimaatafspraken van Parijs past, is de stadsverwarming een alternatief voor gas in bestaande en nieuwe buurten.
- Bij gebiedsontwikkeling organiseert de gemeente in een vroege fase een marktconsultatie en tendert zo mogelijk het energiesysteem voor warmte in het gebied. Coöperatieve organisatievormen en bewonersinitiatieven om een energiesysteem te exploiteren zijn een serieuze optie. We kijken ook naar nieuwe mogelijkheden zoals Geothermie.

- We moedigen (kleinschalige) initiatieven aan op het gebied van warmte-koudeopslag.
- We hebben de ambitie om in het poldergebied van Rijnenburg de grootschalige opwekking van lokale duurzame energie mogelijk te maken. Bij het realiseren van deze ambitie gaat het om het zoeken naar een optimum tussen verschillende belangen. In lijn met de opdracht van de gemeenteraad werken we daarom aan de uitwerking van minimaal vier scenario's. Als deze scenario's zijn afgerond legt het college deze (vergezeld van een advies) voor aan de raad. We blijven in dit proces investeren in participatie, zorgvuldige communicatie en betrokkenheid van alle belanghebbenden, zowel in de aanloop naar de besluitvorming over de scenario's, als in de uitvoeringsfase.

Haalbaar en betaalbaar

- We willen dat de energietransitie voor iedereen haalbaar en betaalbaar is. Daarom maken we ons sterk bij het Rijk voor duidelijke regelgeving en voldoende landelijke middelen en stimuleren en prikkelen we de markt. Bijvoorbeeld op het gebied van collectieve inkoop en financieringsconstructies zoals een woonabonnement (hierbij wordt de investering betaald uit de besparing op de energierekening en is deze gekoppeld aan de woning en niet aan de huidige bewoner).
- We behouden het energiefonds. Ook onderzoeken we of de gemeentelijke regelgeving en vergunningverlening voor duurzame investeringen vereenvoudigd kan worden.
- Particuliere woningeigenaren en VvE's kunnen ondersteuning krijgen bij energiebesparing en het vervangen van gas. Zoals energieadviezen, begeleiding bij renovaties, een duurzaamheidslening en informatie over goede aanbiedingen van bouwbedrijven en technische adviseurs.
- We zetten samen met de corporaties energievoaches in om huurders te adviseren over energiebesparing. Dit doen we in de vorm van een leerwerktraject. We onderzoeken de mogelijkheden voor uitbreiding buiten de corporatiesector, bijvoorbeeld in de studentenhuusvesting.
- We zetten vanuit onze bevoegdheden stevig in op het handhaven van de naleving van de energieregels door bedrijven en (zorg)instellingen.

Eigen bijdrage van de gemeente

- We scherpen de doelstelling van de gemeente op het gebied van circulaire inkoop aan en benutten daarvoor inkooptrajecten. Als onderdeel van het programma maatschappelijk verantwoord inkopen mikken we op een doelstelling van 33% over 4 jaar.
- Daarnaast willen we dat de gemeente in 2020 alle energie schoon inkoopt. Hierbij onderzoeken we de mogelijkheden om gebruik te maken van regionaal en lokaal opgewekte energie.
- We zetten volop in op circulariteit bij het sluiten van (nieuwe) contracten voor de verwerking van afval en grondstoffen.
- We willen in Utrecht grondstoffen (glas, papier, textiel etc.) apart van het restafval inzamelen. Om de ambities van 'Het nieuwe inzamelen' mogelijk te maken is verbetering nodig op het gebied van uitvoering, bijvoorbeeld nieuwe inzamelmethodes voor hoog- en laagbouw, dienstverlening en communicatie. Als we inwoners willen stimuleren afval gescheiden in te zamelen is het belangrijk dat mensen tevreden zijn over de serviceverlening van de gemeente op dit gebied.

- Om de bovenstaande doelstellingen waar te maken nemen we als gemeente een regierol en maken we structureel extra middelen vrij voor het programma energie, oplopend tot totaal 6 miljoen euro per jaar.

2.4 Gezonde leefomgeving

De parken, het water en de groenvoorzieningen bieden voor Utrechters een ideale gelegenheid om te ontspannen. Wij geven het groen in de stad een impuls en investeren in nieuwe groene en blauwe verbindingen, binnen de stad en met het buitengebied. Groen is belangrijk voor het welzijn van mensen en ecologische verbindingen.

Kinderen kunnen prettiger buiten spelen, hardlopers kunnen een groter rondje aan één stuk lopen en een ommetje in de buurt wordt aantrekkelijker. Ook dieren krijgen zo meer ruimte. Geluidsoverlast van verkeer dringen we terug waar het kan en we gaan door met de aanpak van zwerfvuil. Onze ambitie is dat evenementen in de openbare ruimte over vier jaar duurzaam georganiseerd zijn.

Utrecht groeit en heeft daarbij oog voor Gezond Stedelijk Leven, nu en in de toekomst. Bij onze (woning)bouwopgave in de stad houden we rekening met groen op daken en aan gevels en groen om te recreëren. Een gezonde leefomgeving betekent ook gezonde lucht en we streven daarbij naar de advieswaarden van de World Health Organization. Stapsgewijs willen we toe naar een milieuzone voor vervoer zonder uitstoot in 2030. We nemen het initiatief om samen met andere ambitieuze steden in Nederland een coalitie te vormen en een pad uit te stippelen om dit doel te bereiken.

Vleuten-De Meern: ‘Stop met verkopen gemeentelijke groen aan bewoners, want veel wordt dan dicht getegeld’

Maatregelen:

Groen in openbare ruimte

- We investeren in groene en blauwe verbindingen in de stad. We maken het groene rondje rond de singels af en streven naar het aanleggen van een groen lint in Overvecht (naar het voorbeeld van het Lint in het Maximapark, ringpark Dichterswijk en het rondje Stadseiland).
- Met de provincie, regiogemeenten en recreatieschappen investeren we in de groene waaier om Utrecht.
- Waar nodig maken we de openbare ruimte aantrekkelijker en veiliger, zodat kinderen veilig buiten kunnen spelen en jong en oud prettig kunnen wandelen door de buurt. Samen met scholen kijken we waar we mogelijkheden om te sporten en bewegen rond de school kunnen verbeteren. Bij een geplande herinrichting of het onderhoud van de openbare ruimte wordt gekeken of tegelijk de ruimte voor voetgangers en fietsers kan worden verbeterd, met oog voor de toegankelijkheid voor mensen met een beperking. We brengen in kaart waar minder ‘steen’ en meer groen mogelijk is in de openbare ruimte. We vragen ook aan buurtbewoners hier suggesties voor te doen.

- We zetten in op klimaatadaptatie en streven naar een klimaatbestendige openbare ruimte.
- Bij het ontwerp van openbare ruimten bij nieuwbouw (zowel door de gemeente als in tenders) is een groene inrichting, met zo weinig mogelijk gebruik van steen waar mogelijk het uitgangspunt. We stimuleren groen op daken en langs gevels.
- Dierenwelzijn heeft onze zorg. Bij bouwen houden we rekening met stadsvogels en vleermuizen. We hebben aandacht voor diervriendelijke oevers en bij-vriendelijke bermen. En we hebben oog voor bescherming van inheemse soorten. Via voorlichting stimuleren we Utrechtse, zoals houders van volkstuinen, om vooruitlopend op het landelijke verbod geen chemische bestrijdingsmiddelen te gebruiken.
- We zetten stevig in op initiatieven voor zelfbeheer van (kleinschalig) groen in de buurt. Ook zetten we samen met bewoners en (buurt)organisaties in op de aanpak van zwerfafval, met name op plekken waar de overlast groot is.
- Om geluidsoverlast door verkeer terug te dringen voeren we stapsgewijs stil asfalt in.
- We streven ernaar dat de Utrechtse evenementen in de openbare ruimte duurzaam georganiseerd zijn. Daarom willen we in de legesverordening gedifferentieerde tarieven opnemen. Evenementen die hoog scoren op punten als gescheiden inzamelen van grondstoffen en schone generatoren betalen het minst.

Luchtkwaliteit

- We willen bijdragen aan het behalen van de doelen voor luchtkwaliteit van de World Health Organization (WHO). Hierin investeren we structureel en we zoeken naar meer financiële ruimte voor de resterende opgave.
- Voor de logistiek in de binnenstad is al de doelstelling afgesproken om in 2025 emissieloos te zijn. In lijn met de landelijke afspraken willen we dat het busvervoer zo snel mogelijk (uiterlijk in 2028) emissieloos wordt en stimuleren we de provincie en U-OV deze doelstelling te ondersteunen en uit te voeren.
- We streven ernaar dat vanaf 2030 alleen nog vervoer zonder uitstoot in de milieuzone mag komen. We nemen het initiatief voor een coalitie met andere gemeenten om te komen tot eenduidige stappen om dit doel te bereiken. We doen in deze collegeperiode een voorstel voor verdere vergroting van de milieuzone. De sloopregeling passen we hierop aan.
- We stimuleren elektrisch rijden stadsbreed en plaatsen meer laadpalen voor elektrische auto's in de hele stad.
- We gaan bedrijven en bezorgers stimuleren op schone wijze te bevoorraden, bijvoorbeeld door afspraken over de inrichting van logistieke hubs te maken (paragraaf 2.1). Het gemeentelijk wagenpark verduurzamen we stapsgewijs.
- We willen dat de snorfietser naar de rijbaan gaat, zodra dat wettelijk mogelijk is.
- De laatste jaren is steeds meer bekend geworden over de gezondheidsrisico's van houtstook en sommige mensen hebben er last van. Via voorlichting en bewustwording willen we mensen hierop wijzen en stimuleren samen oplossingen te vinden en onderling afspraken te maken. Daarbij willen we voorkomen dat bewoners overstappen op een houtkachel om hun huis te verwarmen als alternatief voor gas.

3

UTRECHT DE KRACHT VAN IEDEREEN

Inleiding

Utrechters zijn trots op hun stad. Ze zijn vaak ondernemend en initiatiefrijk en veel inwoners doen vrijwilligerswerk. Inwoners praten regelmatig mee over de toekomst van hun buurt, komen met initiatieven en zorgen dat de buurt er verzorgd uitziet. Ook veel Utrechtse organisaties en bedrijven willen iets doen voor de maatschappij.

Bij het Stadgesprek over initiatieven en participatie vroegen initiatiefnemers de gemeente om ruimte. Soms letterlijk ruimte op een plek in de stad, soms regelruimte, soms extra financiële ruimte. Wij koesteren de kracht in de stad en willen initiatieven stimuleren en versterken. Ons uitgangspunt is om uit te gaan van mogelijkheden in plaats van belemmeringen en het bieden van duidelijkheid over de randvoorwaarden. We beoordelen onze bijdrage aan initiatieven op basis van maatschappelijke waarde, betrokkenheid en legitimiteit.

Zonder de creativiteit, kennis en energie vanuit de stad missen we kansen. We zoeken nieuwe vormen om mensen te betrekken, zodat nog meer Utrechters kunnen meedenken en meebeslissen over onderwerpen die hen aangaan. De belevingswereld van alle inwoners staat centraal en we richten ons ook op het bereiken van Utrechters die niet snel uit zichzelf meedoen of meepraten. We hebben specifieke aandacht voor de inbreng van kinderen. We maken met de stad Stadsakkoorden voor grote maatschappelijke opgaven, bijvoorbeeld op het gebied van wonen.

Utrecht heeft veel mooie en verschillende buurten met elk hun eigen dynamiek en geschiedenis. Van Vleuterweide en De Meern tot aan Sterrenwijk en het Utrecht Science Park, van Zuilen en de Gageldijk tot aan Transwijk en Lunetten. De wijkwethouder werkt buurtgericht en heeft een coördinerende rol als er in een buurt een bijzonder opgave is die meerdere beleidsterreinen raakt, zoals bij de aanpak van de Amsterdamsestraatweg. We schakelen de versnellingsaanpak in Overvecht door naar een hogere versnelling.

We streven naar een gemeentelijke organisatie met medewerkers die weten wat er leeft in de stad, die de inhoudelijke opgave centraal stellen en die de stad betrekken bij wat ze doen.

We kijken over onze gemeentegrenzen heen en werken samen met partners als de provincie, de regio (U10), G4 en het Rijk aan onze stedelijke opgaven. Hierbij betrekken we ook anderen, zoals het MKB, de EBU en het bedrijfsleven, de NS, de kennisinstellingen waaronder het mbo, hogescholen en de Universiteit Utrecht en UMCU. Samen werken we aan een gezonde toekomst voor stad en regio en zetten we Utrecht nationaal en internationaal op de kaart als koploper van Gezond Stedelijk Leven.

3.1 Ruimte voor initiatieven en participatie

Meepraten begint in de buurt. Om zoveel mogelijk Utrechters mee te laten praten en waar mogelijk mee te laten beslissen over onderwerpen die hen rechtstreeks raken, zoeken we hen gericht op.

Initiatieven ontwikkelen zich regelmatig tot activiteiten met maatschappelijke waarde die een blijvende plek in de samenleving verwerven. Wij willen meer ruimte geven aan de organisatiekracht van inwoners, als aanvulling op en soms vervanging van dat wat de gemeente en professionele organisaties doen.

Op basis van de lessen die we de afgelopen jaren hebben geleerd verbeteren we het Initiatievenfonds, het initiatievennetwerk, het gemeentelijke makelpunt voor huisvesting en het Bewonersbod ('Right to Challenge'). We maken het makkelijker voor initiatiefnemers om de weg binnen de gemeente te vinden.

Maatregelen:

- Samen stad maken: samen met de gemeenteraad gaan we door met het vernieuwen van de (wijk)participatie. We zoeken Utrechters op en sluiten aan bij hun leefwereld, we zijn duidelijk over randvoorwaarden, financiële mogelijkheden en besluitvorming en we gaan van wijk- naar buurniveau.
  - Naast stadsgesprekken organiseren we buurtgesprekken over thema's die specifiek spelen in een buurt. Dat kan digitaal of fysiek.
  - Participatie van kinderen in de stad kan via de kinderraad, in het kader van Utrecht als kinderrechtenstad of op andere manieren.
  - We zoeken naar manieren om jongeren een stem te geven en te betrekken bij besluitvorming.
  - We communiceren op een heldere manier die voor iedereen te begrijpen is. We zetten nieuwe vormen van communicatie in, zowel digitaal als door mensen gericht op te zoeken, bijvoorbeeld bij de dagelijkse boodschappen.
- Bij het vernieuwen van de wijkparticipatie herzien we ook de rol en functie van de wijkraad. Daarbij staat voor ons een goede afspiegeling van de wijk en de buurten (bijv. door loting) centraal. We doen een voorstel voor een stadsbrede hervorming en betrekken hierbij de ervaring van de leden van de huidige wijkraden.

'Begin bij het waarom en niet bij het wat'

- We vergroten de bekendheid van het Initiatievenfonds en onderzoeken of we het aanvragen en verantwoorden verder kunnen vereenvoudigen. Ook geven we meer bekendheid aan het Bewonersbod en onderzoeken we wat nodig is om ook in de zorg en ondersteuning het Bewonersbod mogelijk te maken.
- Voor plannen en initiatieven van initiatiefnemers geven we duidelijke kaders mee. We geven vooraf duidelijk aan wat wel en niet kan worden gedaan met ideeën en wat bijvoorbeeld de financiële kaders zijn.

- Het Initiatievenfonds kent een maximale toekenningstermijn van drie jaar. We komen met voorstellen om succesvolle en maatschappelijk waardevolle initiatieven langer te financieren. We nemen (subsidie)regels onder de loep, we gaan uit van mogelijkheden in plaats van belemmeringen en zoeken naar (financiële) ruimte in de verschillende programma's en combinaties tussen programma's.

‘Wees eerlijk en transparant voordat de keuzes zijn gemaakt.’

- We stellen een ‘groene golf’-team samen van medewerkers die initiatieven beoordelen op basis van maatschappelijke waarde, betrokkenheid en legitimiteit. Zij kunnen besluiten over financiering en zorgen dat de inhoudelijke vraag centraal blijft staan, het initiatief op de juiste plek wordt opgepakt en (indien nodig) een aanspreekpunt krijgt toegewezen voor het vervolg.

‘Regel dat je als initiatiefnemer je weg in de gemeente vindt’

- ‘Dak op je initiatief’: we hebben aandacht voor de vraag naar huisvesting die veel initiatieven hebben (zie paragraaf 3.3.).
- Jaarlijks organiseren we in het vroege voorjaar een Top van Utrecht. Een breed stadsgesprek waar inwoners en organisaties, het college en de raad met elkaar de opgaven van de stad, dilemma's en oplossingsrichtingen bespreken. Ook kunnen maatschappelijke initiatieven zich hier presenteren.
- We maken met de stad Stadsakkoorden voor opgaven zoals ‘Utrecht gasloos’.

3.2 Aandacht voor de buurt

Iedere buurt in Utrecht heeft een eigen karakter en dynamiek en inwoners zijn het meest betrokken bij hun directe omgeving. We werken meer buurt- dan wijkgericht en laten dat ook zien in de gemeentelijke communicatie en in de samenwerking met maatschappelijke organisaties.

De wijkwethouder is er voor alle buurten in de wijk. In buurten waar (tijdelijk) extra inzet van de gemeente nodig is heeft de wijkwethouder een coördinerende rol en gaat met de buurt in gesprek over wat er speelt. Soms leidt dat tot een impuls op meerdere terreinen, zoals de Versnelling Overvecht en het plan van aanpak voor de Amsterdamsestraatweg en de Kanaalstraat.

De Utrechtse binnenstad is uniek. Het is een uitdaging om de komende jaren in de binnenstad de juiste balans te vinden tussen woonkwaliteit, kwaliteit voor bezoekers en ruimte voor bedrijvigheid, evenementen en ondernemers. Om de druk op de binnenstad te verminderen spreiden we horeca over de wijken, zoals is vastgelegd in het nieuwe horecabeleid.

Maatregelen:

- De rol van de wijkwethouder is buurtgericht en coördinerend bij de uitvoering van integrale buurtaanpakken.

'Ga regelmatig langs in de buurt'

- We zetten de integrale aanpak van de Amsterdamsestraatweg (ASW) voort en maken hier middelen voor vrij. We zien aan de Straatweg voorzichtige positieve ontwikkelingen, mede door de ingezette maatregelen. Die ontwikkeling is nog kwetsbaar en vraagt een lange adem. Daarom vinden we het nu nog niet wenselijk dat coffeeshops terugkeren aan de ASW en intensiveren we de aanpak van ondermijning.
- Op de Kanaalstaat/Damstraat zetten we in op de uitvoering van een integrale aanpak, in aansluiting op de visie die door bewoners is gemaakt.
- We schakelen de aanpak in Overvecht de komende jaren naar een hogere versnelling en blijven ook na 2020 in de Versnellingsaanpak investeren. We werken buurtgericht en leggen de prioriteit bij de aanpak van armoede, ontmoeting, het verbeteren van de (verkeers)veiligheid en gezondheid en specifieke maatregelen voor jongeren. In dit akkoord zijn op een aantal andere terreinen specifieke maatregelen voor Overvecht opgenomen, zoals het streven naar een meer divers woningaanbod dat aantrekkelijk is voor verschillende groepen (paragraaf 2.1) en het stimuleren van een Tienercollege in de wijk (paragraaf 1.1).
- Bewoners krijgen via buurtbudgetten meer mogelijkheden om zelf te beslissen over zaken in hun directe leefomgeving. Hierbij nemen we de lessen van de pilots in Zuid en West mee.
- We geven ruimte aan projecten in zelfbeheer en streven ernaar dit sneller en met minder regels mogelijk te maken. Bijvoorbeeld bij het beheer van groen in de openbare ruimte (paragraaf 2.4) en het beheer van accommodaties door sportverenigingen en buurthuizen.
- We nemen buurtnamen op in correspondentie van de gemeente ("Noem het buurtje bij de naam").
- Gekoppeld aan de Omgevingsvisie Binnenstad praten wij het komende jaar met betrokken partijen in de stad over wat er nodig is voor de juiste balans tussen wonen en werken in een levendige binnenstad. Want in een groeiende stad met een diverse en relatief jonge bevolking is de binnenstad aantrekkelijk voor bezoekers van binnen en buiten de stad. In samenhang met deze omgevingsvisie doen wij voorstellen op het gebied van horeca en evenementen, veiligheid en handhaving, toeristische verhuur (zoals AirBnB) en verkeer. Hierbij betrekken we ook een voorstel voor de vernieuwing ten behoeve van de precario voor terrassen.

3.3 Open gemeente

Utrecht richt de blik ook naar buiten: vanuit de stad naar de regio, vanuit de regio naar het land en van daaruit naar Europa en verder over de grenzen heen. Samen met partners als de provincie Utrecht, collega-gemeenten uit de regio in de U10 en het land (G4 en G40), het EBU, de VNG, mbo's, hogescholen en Universiteit Utrecht en met andere partners uit het bedrijfsleven werken we aan een gezonde, groene toekomst van stad en regio.

Dat vraagt allereerst een open en collegiale bestuursstijl van het gemeentebestuur. Het vraagt van de organisatie en haar medewerkers om opgavegericht te werken en de inhoudelijke vraag centraal te stellen. We geven als gemeente het goede voorbeeld, bijvoorbeeld in het verduurzamen van gemeentelijk vastgoed (paragraaf 2.3). De gemeente investeert in nieuwe manieren van werken en het ontsluiten van open data voor de stad. De gemeentelijke organisatie is toegankelijk en we streven naar eenvoudige, klantgerichte publieksdienstverlening en heldere communicatie.

De organisatie moet in meerdere opzichten de spiegel van de stad zijn. Ambtenaren kennen de stad en hebben oog voor iedereen, ook degenen die hun stem niet zo snel laten horen. Ze weten wat belangrijk wordt gevonden in de stad. Deze maatschappelijke waarden en opgaven zijn leidend in hun werk en in de samenwerking met partners.

We zetten in op innovatie met informatie om de schaa sprong van de stad aan te kunnen. We nemen ruimte om te experimenteren en verder te digitaliseren en houden daarbij privacy van meet af aan in het oog. De oplossingen en werkwijzen die we bedenken, delen we met onze partners. Andersom verwachten we van partners dat ze bijdragen aan de maatschappelijke uitdagingen die er liggen. We leren van elkaar en borgen de resultaten breed in de stad.

Maatregelen:

Organisatie en publieksdienstverlening

- We werken meer buurtgericht, medewerkers zijn zichtbaar in de stad, we versterken de zichtbaarheid van het wijkbureau en we onderzoeken of het mogelijk is meer dienstverlening in buurten aan te bieden (zoals de dienstverlening van Werk en Inkomen).
- Gemeentelijke medewerkers spelen sneller in op initiatieven en ontwikkelingen in de stad en benutten de ruimte die de regels daarvoor bieden.

'Je moet als gemeente op zoek naar andere dingen dan wat je zelf al vindt'

- Bij het klantgerichter en publieksvriendelijker maken van publieksdienstverlening gaan we uit van vertrouwen en toegankelijkheid voor iedereen.
- We hebben aandacht voor mensen die niet taal- en digivaardig zijn en persoonlijk contact is de basis.

- De gemeente werkt zoveel mogelijk met communicatie op B1-niveau.
- We bevorderen open data en de gemeente behoudt hiermee haar koploperspositie. We leggen daarbij het accent op het breed borgen van de expertise in de organisatie. Een informatiefunctionaris in de organisatie is in deze tijd noodzakelijk en krijgt een structurele plek. Aan het begin van ieder project wordt er expliciet gekeken naar de informatievraag en –oplevering. Juist door zo te werken, hanteren we ‘privacy by design’ als ontwerpprincipe. We zorgen dat data die openbaar is direct als open data gerealiseerd kan worden. Openbaarheid van informatie is het uitgangspunt.
- We werken met ethische impact assessments ten behoeve van privacyvraagstukken.
- We zien diversiteit als een toegevoegde waarde voor het werk van de gemeente en we willen dat bewoners zich in de gemeente herkennen. We houden aandacht voor een meer diverse afspiegeling van inwoners in het personeelsbestand van de organisatie.
- We maken werk van het invullen van het gemeentelijke aandeel uit de banenafpraak (paragraaf 1.4).

Utrecht in haar omgeving

- De stad heeft een actieve rol in de regio en in landelijke samenwerkingsverbanden als in de G4 en de VNG. De Utrechtse opgaven zijn leidend in het aangaan van samenwerking en gezamenlijke uitvoering. De U10 is een belangrijk netwerk voor het aanpakken van regionale opgaven, bijvoorbeeld op het gebied van mobiliteit, energietransitie, economie en wonen. Ook de maatschappelijke opvang / beschermd wonen en de opvang en huisvesting van vluchtelingen vragen een regionale aanpak. We verbreden de samenwerking waar nodig ook naar maatschappelijke partners en het bedrijfsleven.
- We dragen het Utrechtse profiel van Gezond Stedelijk Leven nationaal en internationaal stevig uit. Alle wethouders en de burgemeester leveren hieraan hun bijdrage.

Vastgoed

- We veranderen het vastgoedbeleid. De maatschappelijke waarde van vastgoed staat daarbij centraal. We zoeken naar mogelijkheden om aan de ene kant maatschappelijke initiatieven meer ruimte te geven en aan de andere kant geen vastgoed onnodig in bezit te houden. Tot die tijd blijft het huidige beleid van kracht.
- We stimuleren en leveren een bijdrage aan de huisvesting van maatschappelijke initiatieven en broedplaatsen, bijvoorbeeld doordat organisaties gebruik kunnen maken van leegstaande gemeentelijke panden (zoals ‘Alles onder één dak’).

3.4 Financiële spelregels

Wij werken met publiek geld en gaan daar zorgvuldig mee om:

- Wij schuiven de rekening van het gemeentelijke beleid niet door naar volgende generaties en werken waar mogelijk duurzaam, ook bij het bankieren.
- Financiën zijn een middel om maatschappelijke waarde te creëren. Wij willen onze financiële stuurinstrumenten richten naar de opgaven in en met de stad. De indeling van de programmabegroting en de beleidsindicatoren moeten daarop aansluiten.
- Wij staan open voor het verkennen van nieuwe vormen van financiering en gezamenlijk investeren (bijvoorbeeld via publiek/private samenwerking). Dit om met de inzet van publieke middelen een zo groot mogelijke maatschappelijke waarde te creëren.

We hanteren daarom de volgende spelregels voor het financiële beleid:

1. De begroting sluit de komende vier jaar op nul.
2. Het weerstandsvermogen blijft op één. Dit beoordelen we jaarlijks bij de jaarrekening. Als het weerstandsvermogen lager is dan één wordt het aangevuld; als het hoger is dan één, kan het bedrag erboven volledig worden ingezet.
3. Tegenvallers in de exploitatie worden in beginsel opgevangen in het programma waar de tegenvallers ontstaan. Meevallers worden toegevoegd aan de algemene reserve. Bij de bepaling van het weerstandsvermogen wordt de omvang van de reserve beoordeeld in relatie tot de verwachte risico's.
4. Als het Rijk via het gemeentefonds extra middelen voor een bepaald doel toekent, bepalen we eerst of en in hoeverre het gemeentelijke beleid al in het doel voorziet. Hierna volgt een voorstel om deze middelen al dan niet gedeeltelijk toe te voegen aan het begrotingsprogramma, of aan de algemene middelen. Specifieke kortingen van het Rijk worden wel rechtstreeks verwerkt in het programma, tenzij dat op grond van vastgesteld beleid in redelijkheid niet kan.
5. De OZB wordt jaarlijks met niet meer dan de inflatie verhoogd. Als definitie van inflatie kiezen we ervoor de indexering van de algemene belastingen gelijk te stellen aan de indexering van de subsidiebudgetten (inclusief structurele correctie van afwijkingen ten opzichte van werkelijke ontwikkelingen in voorgaande jaren).
6. Wij streven ernaar om te komen tot kwaliteitsverbetering van de afvalinzameling en benutten daarvoor de kostenbesparing in de uitvoering. Resterende besparingen worden ingezet voor een verlaging van de afvalstoffenheffing en het rioolrecht.
7. Tegenvallers in de begroting vangen we in beginsel op aan de uitgavenkant van de begroting, bijvoorbeeld door het temporiseren van ambities en door het vergroten van doeltreffendheid en doelmatigheid. Verkoop van gemeentelijk vastgoed is alleen aan de orde als een pand geen gebruikswaarde meer heeft (daarbij wegen we de maatschappelijke waarde mee). Het verhogen van de inkomsten is een uiterste maatregel, die wij alleen voorstellen als andere oplossingen in redelijkheid niet haalbaar zijn.
8. De ruimte die jaarlijks in de begroting ontstaat als gevolg van de groei van de stad bestemmen wij voor uitgaven in verband met de groei van de stad. Hiervoor hanteren wij een groeikader dat jaarlijks bij de voorjaarsnota wordt

voorgelegd aan de raad. In het groeikader zijn zowel de ruimtelijke investeringen opgenomen (op basis van de ruimtelijke strategie), als de investeringen in maatschappelijke voorzieningen (onder andere op het gebied van sport, onderwijshuisvesting, maatschappelijke ondersteuning en cultuur). Werken met een groeikader is relatief nieuw en de systematiek moet zich verder ontwikkelen. Dat vraagt de komende tijd monitoring, onderhoud en aanscherping.

9. Heroverweging van de vastgestelde begroting, inclusief reserves en investeringen, vindt plaats bij de voorjaarsnota. Er is één integraal afweegmoment.

Bijlagen

Financiën

We zijn een coalitie met hoge ambities gekoppeld aan grote opgaven. Dat vertaalt zich in een financiële opgave, waarbij een solide financieel beleid op basis van de spelregels (zie paragraaf 3.4.) een randvoorwaarde is.

Om aan de ambities in dit akkoord invulling te geven, zetten we de komende jaren aanvullende financiële ruimte in. Daarbij maken we de volgende keuzes:

- We passen de bestedings- en dekkingsvoorstellen aan door de overgebleven bedragen voor het LEF, het evenementenfonds, de pilot huurkorting en het actieplan Sociale Woningbouw te koppelen aan onze ambities op deze terreinen.
- Beschikbare incidentele middelen zetten we in. Met de middelen voor innovatie in het sociaal domein geven we een impuls aan de aanpak van armoede en schulden, het versterken van de sociale basis en de versnelling in Overvecht. De reserve grondexploitatie en incidentele voordelen op de culturele voorziening Leidsche Rijn zetten we breed in voor ambities op cultuur en in het fysieke domein.
- We actualiseren de berekening van het accres op basis van de maartcirculaire, vertaling van het Interbestuurlijk Programma van het Rijk en berekeningen van het CAK.
- We gebruiken stille reserves in onze vastgoedportefeuille voor inzet ten behoeve van het weerstandsvermogen. Conform onze nieuwe spelregels houden we het weerstandsvermogen op 1 en voegen het meerdere toe aan de beschikbare financiële ruimte.
- Gerichte verhoging van tarieven voor parkeren op straat draagt bij aan onze doelstellingen op mobiliteit (zie hoofdstuk 2.2) en de verhoging van de verblijfskwaliteit van de openbare ruimte.
- Een verhoging van de toeristenbelasting van 5% naar 6% en meeropbrengst als gevolg van de groei zetten we in voor onze economische agenda en aantrekkelijke evenementen voor inwoners en bezoekers. Conform afspraak gaan we hierover in gesprek met onze partners.
- We kijken naar mogelijkheden voor efficiency in de organisatie. We besparen door digitalisering, het verhogen van de productiviteit en samenvoegen van huisvesting en ondersteuning. Vanaf 2021 realiseren we voordelen in de inzet in de openbare ruimte. Die voordelen zetten we daar ook weer in voor maatregelen op groene en blauwe verbindingen en toegankelijkheid.
- Budgetten voor wijkraden, woonfonds en talentontwikkeling koppelen we aan onze opgaven en ambities op (wijk)participatie, wonen en onderwijs.
- Met ingang van het belastingjaar 2019 corrigeren we in de OZB opbrengst ook de werkelijke inflatieontwikkeling over het afgelopen jaar. Daarmee behandelen we de inflatie op dezelfde wijze als de door de raad vastgestelde methode voor verwerking van de waarde-ontwikkeling WOZ in de tarieven.

We verwachten dat er de komende jaren extra geld beschikbaar komt. Het gaat daarbij, bijvoorbeeld, om de opbrengst van erfpachtconversies, de mogelijke verkoop van de centrale bibliotheek en de opbrengsten van grondexploitaties in Leidsche Rijn. De extra ruimte die daardoor ontstaat, zullen we –op het moment dat deze concreet is- verbinden aan de prioriteiten in dit akkoord. Daarbij kijken we vooral naar noodzakelijke verdere intensiveringen gekoppeld aan de opgaven en naar zaken die incidenteel zijn geregeld, maar structureel aandacht vragen.

In onderstaande tabel is de financiële uitwerking van dit coalitieakkoord verwerkt:

Financieel beeld coalitieprogramma

Baten

	2018	2019	2020	2021	2022	Structureel
Financiële ruimte voorjaarsnota 2018	16.472	1.109	4.952	10.417	13.650	13.650
Aanvullende financiële ruimte	3.658	20.015	8.030	7.680	7.730	7.830
Bestedings- en dekkingsvoorstellen	3.658					
Inzet fonds innovatie Sociaal Domein voor maatregelen armoede, schulden en sociale basis		4.000				
Inzet restant middelen huishoudelijke hulp toeslag		2.000				
Inzet reserve grondexploitatie		6.300				
Budget culturele voorziening Leidsche Rijn tot aan realisatie		900	550			
Inzet stille reserves voor weerstandsvermogen		470				
Actualisatie accres			800	800	800	800
Efficiency organisatie		425	425	975	1.025	1.125
Inzet budgetten gekoppeld aan opgaven		660	660	660	660	660
Vergroening brandstofmotoren in liggeld		80	115	165	165	165
Parkeren: aanpassing tarieven kort parkeren		1.600	1.600	1.600	1.600	1.600
Parkeren: aanpassing vergunningen A1 & A2		600	600	600	600	600
Parkeren: handhaven (scanauto's)		200	500	500	500	500
Inzet verhoging en groei toeristenbelasting voor groei evenementen		1.280	1.280	880	880	880
OZB indexering conform spelregel 1,5%		1.500	1.500	1.500	1.500	1.500
Totaal financiële ruimte	20.130	21.124	12.982	18.097	21.380	21.480

Lasten

	2018	2019	2020	2021	2022	Structureel
Utrecht: plaats van iedereen	200	7.800	11.965	8.955	8.590	5.712
Utrechtse Onderwijsagenda (aanpak lerarentekort, talentontwikkeling, kansengelijkheid, aanpak mismatch onderwijs-arbeidsmarkt)	-	650	650	410	400	650
In stand houden kwaliteit en infrastructuur onderwijs achterstandenbeleid	-	-	2.000	2.200	2.400	2.600
Verbeteren en uitbreiden maatschappelijke stages	-	50	50	50	50	50
Regionaal Investeringsplatform	-	-	3.000	-	-	-
Investeren in ecosysteem voor starters en groeiers	-	750	750	500	500	500
Fonds Mismatch Arbeidsmarkt	-	1.000	500	500	500	-
Omgevingsvisie Binnenstad	200	200	-	-	-	-
Voortzetten evenementenbeleid	-	440	300	300	300	300
Vuelta 2020	-	800	-	-	-	-
Castellum Hoge Woerd (vanaf 2020 in groeikader verwerken)	-	100	-	-	-	-
Jongerencultuurhuis Overvecht	-	220	200	200	200	200
Religieus Cultureel Erfgoed	-	-	50	75	75	75
Armoederegelingen	-	500	500	500	500	500
Maatschappelijke initiatieven armoedebeleid	-	100	100	100	100	-

Financieel beeld coalitieprogramma

Impuls buurtgerichte vroegsignalering schulden	-	300	400	500	500	-
Voorkomen van schulden en innoveren schuldhulpverlening voor jongeren en ZZP'ers.	-	300	400	500	-	-
Begroot effect schuldenaanpak	-	-	- 200	-300	-500	-500
Pilot huurverlaging		500	500	-	-	-
Bijdrage studenten met een functiebeperking	-	140	140	140	285	285
Voedselbanken meer zekerheid op langdurig gebruik van lokaties	-	150	150	150	150	150
Flexibel, snel in te zetten budget tbv acute knelpunten toegankelijkheid, looproutes Solgu	-	275	275	275	275	-
Utrecht Zijn We Samen: anti discriminatie agenda	-	-	150	150	150	-
Utrecht Zijn We Samen: tegengaan polarisatie en radicalisering	-	-	250	570	570	-
Tegengaan laaggeletterdheid, vergroten digivaardigheden	-	250	250	250	250	250
Onderzoek extra zwembad	-	25	-	-	-	-
Buurtpacten (samenwerking partijen, voorkomen overbelasting mantelzorgers)	-	100	50	-	-	-
Versterken Sociale Basis Jeugd en JGZ ter voorkoming van wachtlijsten	-	500	500	500	500	-
Voortzetten en intensiveren aanpak ondermijning	-	250	250	635	635	-
Voortzetten extra inzet wijk BOA's en Toezicht & Handhaving 's nachts	-	-	550	550	550	550
Ketenregisseur voorkomen mensenhandel	-	100	100	100	100	100
Voorkomen misbruik minderjarigen in de seksindustrie, aanbod uitstapprogramma's.	-	100	100	100	100	-
Utrecht: nieuwe energie van iedereen	2.680	8.288	12.698	10.958	11.088	14.998
Versnellingsaanpak wonen	-	500	500	-	-	-
Nieuwe woonconcepten		508	500	500	500	-
Aanpak Huisjesmelkers	-	520	520	-	-	-
Mobiliteit voor iedereen (fietslessen, fiets in U-pas)	50	50	50	50	50	50
Voortzetten koers SRSRSB, verbinden mobiliteit met binnenstedelijke ontwikkelingen (groen licht voor de fiets, nieuwe mobiliteitsdiensten, uitbreiding laadpalen)	300	900	2.150	2.150	2.150	1.000
Aanpak verkeersveiligheid	-	-	1.250	1.250	1.250	1.250
Schaalsprong mobiliteit (o.a. Uned)	-	600	600	600	600	2.000
Doorgaande fietsroutes (o.a. tunnels, bruggen)	-	400	750	750	750	2.500
Flexibel fonds knelpunten fietsroutes	-	100	100	100	100	-
Impuls straten 30 km/u	-	250	500	500	500	1.000
Volledig duurzaam gemeentelijk vastgoed in 2040	130	260	460	590	720	730
Jongerenproject energietransitie Overvecht Noord	-	100	100	-	-	-
Maximaliseren circulair inkopen	-	-	500	500	500	500
Opschalen energietransitie	1.000	2.000	2.000	2.000	2.000	3.000
Uitvoeren visie Kanaalstraat en Amsterdamsestraatweg	-	-	1.100	1.100	1.100	1.100
Meer groene en blauwe verbindingen	-	700	700	700	700	700
Toiletten Máxima- en Griftpark	-	-	68	68	68	68
Stapsgewijs invoeren stil asfalt	-	50	100	100	100	100
Aanpak luchtkwaliteit	1.200	1.200	600	-	-	1.000
Klimaatadaptatie	-	150	150	-	-	-

Financieel beeld coalitieprogramma

Utrecht: de kracht van iedereen	230	2.540	3.540	2.090	2.090	770
Utrecht maken we samen 2.0: buurtgesprekken en vernieuwen wijkparticipatie	-	200	200	200	200	200
Matchen maatschappelijke initiatieven met vastgoed	-	100	100	-	-	-
Groene golf team voor initiatieven	-	50	50	-	-	-
Hogere versnelling Overvecht	-	500	1.500	1.000	1.000	-
Transparant werken, privacy, openbare en deelbare data	-	800	800	-	-	-
Informatiecommissaris	-	70	70	70	70	70
Publieksdienstverlening op peil	-	500	500	500	500	500
Uitbreiding B&W	230	320	320	320	320	-
Totaal coalitieprogramma	3.110	18.628	28.203	22.003	21.768	21.480
Saldo	17.020	2.496	-15.221	-3.906	-388	-
Aangepaste tabel Investeringsagenda Groei, tranche 2019						
		2019	2020	2021	2022	
Investerings sport		110	640	640	640	
Investerings welzijn			110	110	110	
Investerings onderwijs		190	680	680	680	
<i>Investerings cultuur</i>		100	70	70	170	
Upgrade brug Merwedekanaal langs A12		100	100	1.000		
Systeemsprong OV (v.a. 2023)						
U NED		1.000	1.000			
Onverhaalbare kosten en plankosten MWKZ		900	1.000	1.000	1.000	
Bruggen en woonboten		600				
Beurskwartier-Lombokplein (v.a. 2023)						
Rondje Stadseiland		600	400	200	1.000	
Plankosten USP/Rijnsweerd		500	-	300	300	
Totaal		4.100	4.000	4.000	3.900	

Portefeuilleverdeling

Lot van Hooijdonk

Energie, mobiliteit, groen, dierenwelzijn

Wijk Zuid en wijk West

Kees Diepeveen

Wonen, Merwedekanaalzone, grondzaken, openbare ruimte,

Versnelling Overvecht, markten en havens

Wijk Overvecht

Linda Voortman

Werk en inkomen, diversiteit (inclusief Utrecht zijn we samen),

publieksdienstverlening, personeel en organisatie, onderzoek

Wijk Zuidwest en wijk Noordoost

Victor Everhardt (eerste loco-burgemeester)

Volksgesondheid, milieu en emissieloos vervoer, jeugd en jeugdzorg,

stationsgebied, vastgoed

Wijk Leidsche Rijn

Klaas Verschuure

Ruimtelijke ontwikkeling, economische zaken, circulaire economie

(inclusief afval), mbo

Wijk Noordwest

Anke Klein

Financiën, cultuur, onderwijs, wijkgericht werken en participatie,

erfgoed, Het Utrechts Archief

Wijk Oost en wijk Binnenstad

Maarten van Ooijen

Maatschappelijke ondersteuning, welzijn, asiel en integratie, sport

Wijk Vleuten de Meern

Informatie: www.utrecht.nl

Utrecht, mei 2018

